

DE

1942 - TRIDESET LET - 1972

DELAVSKA ENOTNOST

26. AVGUSTA 1972 - ŠT. 34 - L. XXIX

SOLIDARNOSTNA AKCIJA ZA POMOČ PRIZADETI SEVEROVZHODNI SLOVENIJI DOBIVA MED DELOVNIMI LJUDMI VEDNO VEČJE RAZSEŽNOSTI

Poziv dobiva čedalje večji odmev

Akcija solidarnosti za pomoč prizadetim območjem in ljudem v severovzhodni Sloveniji je s pozivom predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in upravnega odbora republiške gospodarske zbornice združila v prizadevanjih za čimprejšnjo ublažitev posledic nedavnih poplav že domala vse delovne organizacije na Slovenskem. Če zgledi resnično vlečejo, velja to prav gotovo za tokratno akcijo. Delovnim kolektivom, ki so se prvi odzvali pozivu slovenskih sindikatov in gospodarske zbornice, sledijo iz dneva v dan nove delovne in družbenopolitične organizacije, zavodi in posamezniki. Do 22. avgusta je 40 delovnih organizacij, zavodov, družbeno-političnih organizacij in posameznikov nakazalo na tekoči račun sklada skupno 534.345,25 dinarjev.

Med delovnimi organizacijami, ki so svoje prispevke nakazale že nekaj dni po pozivu RS ZSS in GZS naj omenimo kočevsko Tekstilano z vplačilom 10.017,50 dinarjev, Industrijo bombažnih izdelkov Kranj s 50.000 din, Koteks Tobus Ljubljana s 30.000 din, Toblačno tovarno Ljubljana s 50.000 din, osnovno organizacijo sindikata tovarne nogavic Polzela z 10.459,10 din, tovarno konfekcije Muro iz Murške Sobote s 110.000 din, Ferralit iz Žalca z 10.000 din, celjsko Kovinotehno prav tako z 10.000 din, Tehnoimpex Ljubljana z 10.000 din, Opekarno Ljubečna pri Celju z 10.000 din, Obnovo iz Celja s 15.000 din, Železarno Jesenice z 10.000 din in podjetje za popraviljanje vozil in strojev ZZTP Ljubljana s 15.000 dinarjev vplačila. Druga podjetja so nakazala skladu manjše zneske,

med posamezniki pa je omembe vreden prispevek Nikolaja Medičiča, našega delavca, zaposlenega v zahodnonemškem Kelkheimu, ki je vplačal na tekoči račun sklada 100 mark (525 din).

O akciji solidarnosti poročajo iz vseh slovenskih občin. Tako se je že večina sindikalnih svetov odločila pozvati k akciji vse delovne organizacije v svojih

(Nadaljevanje na 3. strani)

Se nekaj dni in začel se bo pouk na naših šolah. Marsikje bodo učenci stopili v nove, drugje spet v prenovljene šolske prostore. Naš posnetek je s konca lanskega šolskega leta, ko so mladi risarji tekmovali v risanju za nagrado Pionirskega lista - Foto: A. AGNIC

CELJSKI SINDIKATI ZDRUŽUJEJO PRIPRAVE NA VIII. KONGRES Z OBRAČUNOM SVOJEGA ENOLETNEGA DELA

Kritično o svojem delu

Predsednik celjskih sindikatov Ivan Kramer: »Ostaja nam dovolj časa, da ocenimo svoje dosedanje delo in temeljito proučimo gradivo za VIII. kongres

S pregledom izpolnjenih nalog in akcijskega programa, sprejetega na lanski II. konferenci, se celjski sindikati želijo tvorno vključiti v priprave na novembrski kongres slovenskih sindikatov. Bližnja II. konferenca bodo sindikati celjske občine združili z občinsko volilno konferenco, predvsem bo ta konferenca kritično ocenila slabosti v utrjevanju in nadaljnjem razvoju samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah. Celjski sindikati si prizadevajo, da bi konferenco organizirali že ob koncu prihodnjega meseca ali najkasneje v prvi polovici oktobra. Tako bi jim po njihovi presoji ostalo do delovnega dogovora slovenskih sindikatov še dober mesec za temeljito obdelavo kongresnega gradiva, ki je vzbudilo že doslej med sindikalnim članstvom v

celjski občini izredno zanimanje, saj gre po njihovem mnenju za obilo kvalitetnih premikov pri razreševanju aktualnih vprašanj samoupravnih odnosov, ki bi morala dobiti v drugi fazi uresničevanja ustavnih dopolnil že svojo polno praktično veljavo. Svojega poslanstva kot idejnega nosilca razprave so se sindikati v celjski občini zavedali ves čas od svoje II. konference dalje, ko so se dogovorili za aktivno udeležbo v vseh tistih razpravah, ki so neposredno povezane z drugo fazo ustavnih sprememb in s predlogi za spremembo skupščinskega sistema ter za ureditev ekonomskih in političnih odnosov v komunih. Bržkone je bila prav zavoljo tega na mestu odločitev, da v sleherni delovni organizaciji in interesni skupnosti v občini kri-

tično ocenijo razvitost samoupravnih odnosov glede na uresničevanje XV. in XIII. dopolnila k zvezni oziroma k republiški ustavi. Jesenska III. konferenca celjskih sindikatov bo med drugim morala dogovoriti na vprašanje, ali so osnovne organizacije sindikata v delovnih organizacijah vztrajale pri svojem stališču, da bodo obravnavale sleherni osnutek splošnih aktov. To pa je pravzaprav le ena izmed mnogih obveznosti osnovnih sindikalnih organizacij celjske občine, ki so jih imele v obdobju med II. in III. konferenco. Na dnevnem redu bližnje konference celjskih sindikatov je namreč uresničitev vseh sklepov z II. konference, razprava o izpolnjevanju ustavnih dopolnil ter „predkongresno obarvana“ razprava o ne-

katerih bistvenih vsebinskih vprašanjih, ki jih nakazuje gradivo za VIII. kongres ZSS. O poteku konference, ki bo, kot smo že omenili, združena z občinsko volilno konferenco, je stekla beseda s Ivanom Kramerjem, predsednikom Občinskega sindikalnega sveta Celje. (Nadaljevanje na 2. strani)

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

OBVESTILO

sindikalnim organizacijam, občinskim svetom Zveze sindikatov, delovnim kolektivom in drugim družbenopolitičnim organizacijam

Čeprav smo natisnili osnutek KODEKSA SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE v skoraj 50.000 izvodih, nam je naklada pošla. Zato že pripravljamo ponatis tega dokumenta, ki naj bi ga spreela vsaka delovna skupnost.

Vsem organizatorjem javne razprave o KODEKSU SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE zato sporočamo, da spet lahko pisмено naročijo toliko izvodov tega dokumenta, kolikor jih potrebujejo.

Cena z vračunano poštnino je 2 din.

ČZP DELAVSKA ENOTNOST
Ljubljana, Dalmatinova 4

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

KAKO POTEKA SOLIDARNOSTNA AKCIJA?

VEDNO VEČ KOLEKTIVOV SE IZREKA ZA POMOČ

STRAN 3

V OKVIRU

Čez dan, dva bodo izplačila. Časa potemtakem ni ravno dosti - a še vedno dovolj, da stopimo skupaj in se pogovorimo. Saj je res, da zaslužke klestijo najrazličnejše dajatve, odtegljaji, takšni in drugačni prispevki... Nejevolja - no ja, marsikdaj tudi upravičena, toda zavoljo teh dveh odstotkov resnično ni vredno izgubljati besed. Če že doslej nismo nikoli obrnili hrbta tistim, ki so zšli v stisko, jim ga tudi tokrat ne bomo.

ŠE JE ČAS!

Navsezadnje pa bi hrbet obrnili sami sebi. Katastrofa, ki je zadela kraje severovzhodne Slovenije, je bila prehuda, da bi njene posledice občutili samo prebivalci teh krajev. Gre za nacionalno katastrofo. Preprosto - že zavoljo tega bomo morali sami in vsi skupaj odpravljati posledice ujm, ki so se znesle nad nami. Zdaj moramo biti solidarni v nesreči, da bomo morda že jutri spet lahko solidarni v blaginji.

Res pa je, da so nas letošnje ujme - tako kot še vse dosedanje - doletele popolnoma nepripravljene. Kot družba, kot narod, kot delovni ljudje se nismo znali organizirati tako, da bi bili na nesrečo vnaprej pripravljeni. Zato tudi zdaj ne kaže drugega, kot vnovič potrpati na že tolikokrat preizkušeno zavest solidarnosti.

Morda pa se bomo tokrat vendarle česa naučili? Tega, da nesreča nikoli ne počiva, da se je zato nanjo treba pripraviti. Kot narod, kot družba, kot delovni ljudje, bi vendarle morali zagotoviti posebno sredstva, sicer skrbno zaklenjena za sedmimi pečati, pa vendar dosegljiva že ob prvi naslednji nezgodi. Mnogi opozarjajo na to, ko zdaj z lastnim zgledom pozivajo k solidarnosti! nn

FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA ● FOTO KRONIKA

Akcija Zveze sindikatov Slovenije in gospodarske zbornice te dni dobiva široko obeležje tudi v Ljubljani.

Mestni sindikalni svet Ljubljana je v četrtki sklical skupaj z občinskim komitejem Zveze komunistov občine Ljubljana-Bežigrad sestanek predsednikov osnovnih organizacij sindikata in sekretarjev Zveze komunistov. To je prvi od petih sestankov v ljubljanskih občinah, ki jih je sklical mestni sindikalni svet. Na sestanku so se dogovorili o načinu izvedbe akcije, v kateri naj bi vsi zaposleni v Sloveniji prispevali 2% od svojega enomesečnega zaslužka za prizadevanje za razvoj Slovenije.

Zbrani predstavniki delovnih organizacij so izrazili pripravljenost svojih delovnih organizacij in članov kolektivov za sodelovanje v akciji. Nekateri delovne organizacije so to pomoč že nakazale na žiro račun sklada - doslej predvsem iz skladov skupne porabe. Večina delovnih organizacij pa bo akcijo dveh procentov izvedla v prvih dneh septembra.

Upoštevanja vredno pa je mnenje nekaterih predstavnikov sindikata iz delovnih organizacij, naj bi v okviru Slovenije organizirali solidarnostni sklad, da bi ob elementarnih nesrečah, kot je bila letošnja v Pomurju, lahko takoj pomagali odpravljati posledice. Tako bi se še bolj uresničil slovenski pregovor, ki pravi, da dyakrat da, kdor hitro da.

Sredstvo za hranitev svežine in vitalnosti

SEKRETAR SVETA ZSJ MARJAN ROŽIČ NA OBISKU V KROPI

VSAK ZA SE, VENDAR ZA SKUPNO DOBRO

Plamenova akcija bo imela v jeseni še več posnemalcev

Sekretar Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Marjan Rožič se je prejšnji četrtek v Kropi pogovarjal s predstavniki kolektiva Plamen in družbenopolitičnih organizacij radovljanske občine o uresničevanju Plamenove akcije za stabilizacijo gospodarstva.

Udeleženci razgovora so ugotovili, da je pobuda kropskega kolektiva v sicer kratkem času dobrih dveh mesecev v državi naletela na razmeroma dober odziv. Za jesenski čas pa se ji obeta nov razmah. K temu naj bi prispeval tudi poseben poveset, ki ga predvideva vodstvo jugoslovanskih sindikatov. Na njem naj bi predstavniki jugoslovanskih kolektivov, ki so največ naredili za stabilizacijo, pojasnili svoje izkušnje, saj lahko dobri zgledi pritegnejo v ta prizadevanja veliko več organizacij kot še tako številna priporočila najvišjih organov.

V Kropi so predlagali, da bi bil posvet že ob koncu septembra pri njih, nanj pa naj bi povabili naše najvišje družbenopolitične predstavnike.

Razprava tovariša Rožiča je na razgovoru v Kropi bistveno pripomogla k utrditvi mnenja, da ne velja vztrajati pri tem, naj bi z neplačanim dodatnim delom v kolektivih oblikovali jugoslovanski stabilizacijski sklad. Medtem ko so kolektivi na

VELENJSKI SINDIKATI V PRIPRAVAH NA VIII. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Za večje povezovanje

Na predkongresni konferenci velenjskih sindikatov bodo spregovorili o vseh tistih vprašanjih, ki v sedanjem trenutku najbolj zanimajo člane osnovnih organizacij sindikata iz Šaleške doline

Tudi na velenjskem področju so v polnem teku priprave na VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Na zadnji seji občinskega sveta so, kot smo izvedeli med pomenkom s predsednikom OSS Velenje Teodorjem Jelenom, obravnavali kadrovske priprave na bližnji kongres, na seji občinskega sveta v začetku septembra pa bodo prišle na dnevni red vsebinske priprave na kongres, v katere bodo pritegnili tudi vseh 9 delegatov iz velenjske občine.

V osnovnih organizacijah sindikatov volijo zdaj elektorje za bližnjo predkongresno konferenco velenjskih sindikatov, na kateri bodo podrobneje spregovorili tudi o gradivu za VIII. kongres, vendar pa bodo na konferenci spregovorili predvsem o tistih vprašanjih iz kongresnega gradiva, kot je poudaril Teodor Jelen, ki v tem

trenutku najbolj zanimajo člane sindikalnih organizacij iz Šaleške doline.

DOPOLNJEVANJE SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV NUJNOST!

Ko smo se pomenkovali o dejavnosti velenjskih sindikatov, je Teodor Jelen povedal, da so na nedavni seji sveta velenjskih sindikatov govorili o uveljavljanju samoupravnih sporazumov o usmerjanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Člani sveta so ugotovili, da je naposled vendarle ustvarjen red pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov, čeprav je še zaznati nekatere anomalije in prav zavoljo preostalih razlik v osebnih dohodkih med panogami bo zdaj v drugi fazi uresničevanja samoupravnih sporazumov potrebno le-te dopolniti in s tem, kot je menil Teodor Jelen, od-

praviti še preostale slabosti v delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

RAZPRAVA O PROBLEMIH, KI NAJBOLJ TEŽIJO DELOVNE SKUPNOSTI

Zanimalo nas je še, katerim vprašanjem bo velenjski občinski sindikalni svet posvetil v prihodnje posebno pozornost. Predsednik Teodor Jelen je povedal, da je obilo skupnih problemov, s katerimi se srečujejo v delovnih organizacijah, zato si bodo sindikati prizadevali okrepiti težnje po povezovanju delovnih organizacij in delovnih kolektivov. Pripravljajo sestanek predsednikov večjih delovnih organizacij, na katerem bodo spregovorili o vprašanjih, o katerih naj bi pozneje stekla širša razprava. V seznamu teh vprašanj naj bi prišla, kot menijo, stanovanjska gradnja, počitniška rekreacija, stalna rekreacija delavcev in drugo.

Velenjski sindikati pa bodo že takoj v jeseni nadaljevali z akcijo za gradnjo počitniškega središča delovnih ljudi Šaleške doline ob jadranski obali. Nasilje akcije bo občinski sindikalni svet, sodelovale pa bodo vse delovne organizacije, tudi tiste, ki že imajo počitniške domove. Ugotovljeno je, da je še zmeraj premalo možnosti za to, da bi zaposleni iz Šaleške doline organizirano preživeli del dopusta izven domačega kraja.

(vš)

M. S.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Imam stanovanje od podjetja, ki ga včasih imenujejo „službeno“ včasih „hišniško“. Zanima me, ali je kakšna razlika med tema dvema pojmovoma in kakšna je razlika v pravicah in dolžnostih stanovanca enega in drugega stanovanja.

C. L. - ŠKOFJA LOKA

ODGOVOR:

Ker v svojem vprašanju niste navedli, ali ste prejeli stanovanje kot hišnik ali ne, je težko točno odgovoriti. Če ste zaposleni kot hišnik in stanujete v hišniškem stanovanju, vam pravica do uporabe tega stanovanja preneha, ko prenehate opravljati hišniške posle ne glede na razlog, zaradi katerega ste prenehali z delom. V vsakem primeru prenehanja opravljanja hišniškega dela vam torej preneha tudi pravica do uporabe stanovanja. Seveda vam mora v tem primeru delovna organizacija stanovanje odpovedati; nasilne izselitve brez ustrezne pravnomočne sodne odločbe niso dovoljene.

Večje pravice do stanovanja imate, če ne gre za hišniško stanovanje in ste stanovanje dobili v uporabo od podjetja, pri katerem ste v delovnem razmerju. Stanovanja vam v tem primeru lahko

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
Nnama
LJUBLJANA

KRITIČNO O SVOJEM DELU

(Nadaljevanje s 1. strani)

„Na III. konferenci želimo po letu dni kritično oceniti naše delo. To je postala že stalna praksa v delu celjskih sindikatov,“ je za uvod razgrnil del bogatega jesenskega delovnega načrta sindikatov v celjski občini tovariš Kramer. „Če smo bili na obeh dosedanjih konferencah vselej dosledni v kritiki slabosti, ki se pojavljajo v delu sindikalnega članstva v naših delovnih organizacijah, se tej tradiciji ne bomo izneverili tudi na tokratni konferenci. Vsem, ki niso delali tako, kot smo se dogovorili, bomo povedali v obraz, kaj ni bilo dobro. Seveda bomo dobre pohvalili, saj je to samo po sebi umevno. Skratka, konferenca bo minila v znamenju odkrivanja sončnih in senčnih strani dela osnovnih sindikalnih organizacij na vseh tistih področjih, ki bi po našem mnenju morala predstavljati njihovo temeljno delovno usmeritev. Zlasti kritično bomo na konferenci spregovorili o negativnih pojavih pri uresničevanju ustavnih dopolnil v samoupravni praksi delovnih organizacij. Na dan bo prišlo vse, kar se po našem dogovoru ni spremenilo iz besed v dejanja. Pri tem mislim predvsem na razprave o ustanavljanju TOZD in na oceno razvitosti samoupravnih odnosov s stališča uresničevanja tako imenovanih delavskih amandmajev.“

„Konferenco boste, kot pravite, združili tudi z občinsko volilno konferenco. Zanima nas, kako potekajo predkongresne priprave?“

„Na konferenco bomo poleg članov njenega stalnega dela povabili tudi izvoljene elektorje iz osnovnih organizacij sindikata. Z njihovimi volitvami se bližamo h koncu, tako da nam bo ostalo dovolj časa za temeljito razpravo tako o izpolnjevanju neposrednih nalog in akcijskega programa celjskih sindikatov po II. konferenci, kakor tudi za razpravo o gradivu VIII. kongresa ZSS. Pred dokončno izbiro možnih kandidatov za de-

legate na kongresu smo opozorili vse delovne organizacije, saj dosledno upoštevajo sklepe II. konference jugoslovanskih sindikatov, po katerih mora biti med delegati zastopanih najmanj 50% neposrednih proizvajalcev, 42% žensk in 25% mladih.“

„Koliko možnih kandidatov za novi plenum RS ZSS ste evidencialno in koliko delegatov bo zastopalo celjske sindikate na jesenskem kongresu?“

„Verjetno je bilo pri nas evidenciranje možnih kandidatov za novi plenum republiškega sveta ZSS precej obsežnejše kot v drugih občinah, saj smo izbrali kar 26 kandidatov. Toliško število pričra brzkone o kar najširšem izboru možnih kandidatov po kvalifikacijski strukturi, spolu in starosti. Med 9 kandidati za člane novega plenuma iz celjske regije so 4 naši kandidati. Sicer pa bo regijo zastopalo na kongresu 47, celjsko občino pa 20 delegatov. Največ - kar 9 - jih bo s področja industrije, trije iz gradbeništva, dva iz prometa, trije iz storitvenih in trije iz družbenih dejavnosti.“

Sindikati celjske občine predlagajo sedanjega predsednika RS ZSS Toneta Kropuška kot kandidata za člana novega plenuma republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Obenem člani domala vseh delovnih organizacij, vodstva njihovih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov izražajo vso podporo ponovni kandidaturi tovariša Kropuška za predsednika slovenskih sindikatov. S tem se pridružujejo željam mnogih delovnih kolektivov v Sloveniji, da bi tovariš Kropušek tudi v naslednjem obdobju vodil članstvo slovenske sindikalne organizacije.

-iv

delovna organizacija odpove le tedaj, če bi sami odpovedali delovno razmerje oziroma če vam le-to preneha iz krivdnih razlogov na vaši strani (samovoljna zapustitev dela, izključitev iz delovne skupnosti, itd.). Če bi vam delovno razmerje odpovedala delovna organizacija (tako imenovana redna odpoved), imate pravico stanovanje obdržati oziroma bi bila odpoved stanovanjske pravice brezuspešna. Vsekakor pa imate pravico obdržati stanovanje v smislu zakona o stanovanjskih razmerjih, če ste v njem deset ali več let, ne glede na način oziroma razloge prenehanja dela. Če gre torej za hišniško stanovanje, bi ga morali, kot rečeno, v vsakem primeru prej ali slej izprazniti, saj je hišniško stanovanje namenjeno izključno hišniku, ki te posle dejansko opravlja.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Strogo namenska sredstva

Upravni odbor solidar- nostnega sklada za pomoč prizadetim območjem v severovzhodni Sloveniji je na svoji petkovi seji sprejel statut sklada, ki je bil ustanovljen s sklepom skupne seje UO republiške gospodarske zbornice in predsedstva republiškega sveta ZSS 8. avgusta letos. Člani odbora so zahtevali, da mora biti solidarnostna akcija enotna ne glede na nekatere primere uveljavljanja lokalnih interesov.

Statut sklada določa, da so sredstva namenjena za neposredno pomoč delovnim organizacijam, ki so jih prizadele poplave in jim ogrozile normalno proizvodnjo, nato za regrese v kmetijstvu, s čimer bi ohranili normalno proizvodnjo, ter slednjič za obnovo najnujnejših javnih komunalnih objektov in naprav. Sredstva se morajo uporabljati strogo namensko in deliti nepovratno ter po enotnih kriterijih na osnovi ugotovljene škode. Statut med drugim opredeljuje način oblikovanja sredstev, ki se zbirajo iz 2 % čistega enomesečnega zaslužka delavcev v delovnih organizacijah in pri zasebnih delodajalcih, s prispevki delovnih organizacij iz skladov skupne porabe ter iz drugih prispevkov delovnih organizacij in občanov.

Z republiškim solidar- nostnim skladom upravljata upravni odbor in njegov predsednik. Upravni odbor lahko imenuje komisije za proučevanje in ugotavljanje posameznih nalog, ki jih opravljajo po sklepih upravnega odbora. Med najpomembnejše naloge upravnega odbora sklada sodi brez dvoma njegovo nemoteno in stalno delovanje v duhu sklepa skupne seje UO GZS in RS ZSS, dodeljevanje sredstev iz sklada na osnovi predloženih vlog in programov. Upravni odbor sklada je prav tako dolžan, da stalno bedi nad namensko- stjo porabe zbranih sredstev in o svojih sklepih in dodeljevanju sredstev sproti obveščaja javnost.

Za predsednika upravnega odbora sklada solidar- nosti za pomoč prizadetim območjem v severovzhodni Sloveniji je bil izvoljen član predsedstva RS ZSS Julij Planinc, za podpredsednika pa Jože Hujs, direktor ZP ISKRA-Elektromehanika Kranj.

Poziv dobiva čedalje večji odmev

(Nadaljevanje s 1. strani)

Občinah. Ogroženim krajem in ljudem v severovzhodni Sloveniji je pripravljena priskočiti na pomoč tudi Zveza društev upokojencev Slovenije, ki je zaprosila svoja društva, naj prispevajo po svojih možnostih. Slovenski upokojenci so sklenili prispevati v sklad solidarnosti 10.000 dinarjev.

V prizadetih krajih potrebujejo ta čas predvsem cement in drug gradbeni material. Od približno 7000 ton cementa, kolikor bi ga nujno potrebovali, je bilo v zadnjih dneh namenjenih tem krajem 2500 ton. O konkretnih dobavah cementa za zdaj še ni odločeno, saj še ni ugotovljena realnost vseh potreb. Po sklepu upravnega odbora solidar- nostnega sklada bo realno ocenila škodo na poljih in pri živini strokovna služba za kmetijstvo pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Odločilnega pomena bodo podatki, ki jih bodo predložile občinske skupščine prizadetih območij. Ne glede na to pa si je republiški sklad solidarnosti pridržal diskrecijsko pravico do preverjanja prijavljene škode.

Na prihodnji seji republiškega izvršnega sveta, ki bo v prvih dneh septembra, bo sekretariat za finance predlagal oprostitev davčnih prispevkov delovnih organizacij za izplačila iz skladov skupne porabe za pomoč poplavljenim območjem.

Od doslej prispelih količin iz intervencijskega uvoza koruze je bilo ogroženim krajem v severovzhodni Sloveniji dodeljenih 22.580 ton, kar je 41,5 % od celotnega kontingenta, namenjenega za potrebe slovenskega kmetijstva.

Republiški odbor sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji je opozoril kmetijske delovne organizacije na kar največjo aktivnost pri reševanju perečih vprašanj v kmetijstvu severovzhodne Slovenije, ki je ob julijski ujmi utrpelo največ škode in kjer je treba živinorejcem zaradi občutnega pomanjkanja krme čimprej pomagati s konkretnimi akcijami.

V solidarnostno akcijo se vključuje tudi republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo. Strokovnjaki namreč menijo, da bi morali prizadetim kmetovalcem v severovzhodni Sloveniji regresirati semena nekaterih najpomembnejših kmetijskih kultur, zlasti tistih, ki bi lahko dale večji hektarski pridelek in boljšo kakovost, gojijo pa jih na večjih površinah. Trenutno so najbolj iskana semena mnogorodnih hibridov koruze, mnogorodnih sort pšenice, deloma pa tudi krompirja, saj so poplave ponekod uničile ves letošnji pridelek krompirja. Potrebovali bi približno 1400 ton semenske pšenice, 300 ton koruze in 2000 ton krompirja. Sekretariat predlaga, naj bi za pšeno in krompir nudili dinar regresa za kilogram, za koruzo pa tri dinarje regresa. V primeru, da bi se odločili tudi za regresiranje nakupa umetnih gnojil, in sicer po 500 kg na hektar, s 30 parami regresa za kilogram, bi potrebovali za celotno akcijo regresiranja v Sloveniji nekaj manj kot 10 milijonov dinarjev.

S tem bi vsaj deloma — če za zdaj še ni mogoče v celoti — ublažili škodo na skoraj 48.000 hektarjih poplavljenih polj.

Solidarnostni sklad je pred dnevi posredoval republiški skupščini prošnjo, naj bi bila sredstva iz skladov skupne porabe, namenjena za pomoč prizadetim krajem v severovzhodni Sloveniji, oproščena davkov. Tak pogoj namreč postavljajo mnogi kolektivi ki želijo pomagati popavljenecem tudi iz skladov skupne porabe. Za oprostitev prispevkov se zavzemajo tudi zasebni obrtniki, ki želijo, da bi se jim vplačila v sklad ne štela v davčno osnovo. Mnogi zasebni obrtniki pa bodo vplačali prispevek v sklad od svojega čistega zaslužka, zato se, umljivo, za tako ugodnost niti ne potegujejo.

Med zadnjimi akcijami naj omenimo, da je bil v začetku tega tedna tiskan v 10.000 izvodih lepak s pozivom k solidarnostni akciji. Razposlan pa je bil vsem delovnim kolektivom v Sloveniji.

-iv

● CELJE

Poziv k akciji

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Celju je na izredni seji 9. avgusta v celoti podprlo pobudo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in republiške gospodarske zbornice za vseslovensko solidarnostno akcijo za pomoč ogroženim območjem v severovzhodni Sloveniji. V celjski občini se je doslej odzvalo temu pozivu RS ZSS že veliko delovnih organizacij, ki so pripravljene po svojih najboljših močeh pomagati prizadetim krajem in ljudem.

V pismu, ki so ga naslovili na vodstva samoupravnih organov, direktorje in predsestnike osnovnih organizacij sindikata v občini, izražajo celjski sindikati prepričanje, da se bodo v akcijo vključili delavci v vseh delovnih organizacijah in skupnostih in z dejanji potrdili svojo solidarnost do prizadetih ljudi in delovnih kolektivov v severovzhodni Sloveniji.

„Vemo, da delavci Celja in vse Slovenije z zbranimi sredstvi ne bomo zagotovili obnove vsega in da ne bomo mogli nadomestiti nastale škode. Z dosledno izvedeno akcijo bomo zbrali namreč le blizu 23 milijonov dinarjev, vendar bodo prav ta sredstva temeljna vsota, ki jo bodo samoupravni in družbeni dejavniki v prizadetih krajih uporabili za takojšnje posege in ukrepe, s tem pa si čimprej zagotovili normalne možnosti za svoje delo in razvoj,“ je rečeno v pismu celjskega občinskega sindikalnega sveta delovnim organizacijam.

Ne mislijo samo nase

Čeprav so ujme pustošile tudi po bistriški občini, so se delovni kolektivi odzvali pozivu za solidarnostno akcijo

Ko je vodna stihija sredi meseca julija ohromila življenje v Pomurju so družbenopolitične organizacije v Slovenski Bistrici nemudoma stopile v akcijo. Že čez nekaj dni so poslali občinska konferenca SZDL, občinski sindikalni svet in odbor Rdečega križa vsem samoupravnim organom, vodstvom osnovnih sindikalnih organizacij, krajevnim konferencam SZDL in

osnovnim organizacijam Rdečega križa poziv za pomoč. „Zavzeli smo se za to, da bi delovne skupnosti in družbenopolitične organizacije prispevale posebno pomoč iz svojih skladov in da bi dali vsi zaposleni za Pomurje svoj enodnevni zaslužek...“, so nam pripovedovali na občinskem sindikalnem svetu v Slovenski Bistrici. „Akcija je seveda šele v teku. Nekatere delovne organizacije so že opravile svojo dolžnost, druge še premišlujejo o obliki pomoči. Gozdno gospodarstvo Slovenske Bistrice se je, denimo, odreklo celotnemu enodnevnemu zaslužku, obrati LIP so prispevali za Pomurje svoj čisti dohodek enega delovnega dne itd. Kot rečeno, vsi se še niso odločili, pričakujemo pa, da nihče ne bo obrnil hrbta tistim, ki so se čez noč znašli v tiski...“

K temu naj dodamo le še to, da je katastrofalnim poplavam v Pomurju sledilo tudi uničujoče neurje na področju Slovenske Bistrice. To pomeni, da je pred delovnim kolektivom in družbenopolitičnimi organizacijami na tem območju dvojna naloga: pomagati Pomurju in pomagati sebi, svojim najbližjim. A. Ul.

solidarnost s prizadetimi v Pomurju. Kaže tudi, da se bodo kolektivi odločili tudi za druge oblike pomoči in da bodo tudi iz svojih skladov nakazali pomoč. V Zasavju tudi predlagajo, naj bi slovenska družbena skupnost sprejela še nekatere druge ukrepe za to, da bi v podobnih primerih, kot so bile elementarne nesreče v Pomurju, prihajala pomoč prizadetim ljudem brez odlašanja, kajti kdor hitro da, dvakrat da, in prav tega smo se v tej akciji naučili — ne še v polni meri, a vendar!

-m-

Revirji so se odzvali

Med prvimi so v revirjih priskočili na pomoč prizadetemu Pomurju zasavski rudarji

Pobuda republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije in slovenske gospodarske zbornice za solidarnostno pomoč prizadeti severovzhodni Sloveniji je tudi na širšem zasavskem območju naletela na vsestranski odmev in odziv. Prvi so pokazali razumevanje za Pomurje zasavski rudarji. Osrednji delavski svet podjetja je namreč na seji ob koncu julija izglasoval sklep o prvi pomoči v višini 5000 din bodisi v denarju ali v materialu. Kasneje so se rudarjem pridružili tudi drugi zasavski kolektivi. Sicer pa so sindikalni sveti skupaj z občinskimi vod-

stvi drugih političnih organizacij in občinskih odborov RK poslali vsem kolektivom posebno pismo, v katerem jih pozivajo, naj takoj izglasujejo sklepe o višini solidarnostne pomoči, prav tako pa predlagali, naj bi vsak zaposleni prispeval za prizadeto severovzhodno Slovenijo po 2 % od svojih mesečnih osebnih dohodkov.

Nekoliko je to akcijo zavrla sezona letnih dopustov, zato pričakujejo, da bodo šele ob septembrskih mesečnih izplačilih osebnih dohodkov tudi zasavski delavci pokazali svojo

● KRANJ

Pomoč priteka

Občinski sindikalni svet Kranj ugotavlja, da imajo delovne organizacije na njegovem področju zelo veliko razumevanja za potrebe tistih krajev naše republike, ki so jih prizadele nedavne poplave. Kljub počitnicam, sredi katerih je manj priložnosti za sestajanje članov samoupravnih organov, so do začetka tega tedna v številnih kolektivih sprejeli sklepe o pomoči.

Poleg Save, ki je svoj prispevek 210.000 dinarjev nakazala že 11. avgusta, se o visoki pomoči prizadeti severovzhodni Sloveniji dogovarjajo tudi v tovarni Iskra — Elektromehanika Kranj. Poslovni odbor je predlagal delavskemu svetu, da za ta namen izloči iz sredstev organizacije 500.000 dinarjev, kar predstavlja 5 % osebnih dohodkov. Industriji obutve Planika je poplava prizadejala večjo škodo, saj so jo v njenem obratu v Turnišču v lendavski občini ocenili na več kot 310.000 dinarjev. Samoupravni organi podjetja so se odločili, da bodo to škodo poravnali s svojimi sredstvi in se ne bodo potegovali za pomoč iz solidar- nostnega sklada.

Za pomoč v višini 2 % osebnih dohodkov so se že odličili v gradbenem podjetju Projekt; v Elektro Kranj, v Kmetijski za- drugi Cerklje, v podjetju Engineering, v Aerodromu Ljubljana — Pulj, v Brivsko-frizerskem salonu, v Konfekciji Krim in v občinskem sindikalnem svetu Kranj, predlogi za to pa so pripravljeni še v Gozdnem gospodarstvu, Vodni skupnosti in v Gorenjskem tisku, v Gorenjskem tisku se dogovarjajo, da bi za pomoč namenili 2 odstotka trimesečnih osebnih dohodkov.

V Kmetijsko živilskem kombinatu Kranj so se odločili, da bodo pomurskim kmetijcem podarili 20 ton semenskega krompirja, ki ga v naši državi izredno primanjkuje. Ta količina ustre- za 2 % osebnih dohodkov v tem kombinatu. M. S.

● LESCE

Namesto dveh — štiri odstotke

Trgovsko podjetje Murka Lesce bo za pomoč prebivalcem severovzhodne Slovenije, ki so jih prizadele poplave, prispevalo svoj enodnevni zaslužek ali 4 odstotke mesečnega osebnega do- hodka. Tako bo ta kolektiv nakazal skladu za pomoč 20.000 dinarjev. Za tak predlog se je na tajnem glasovanju odločilo 91 odstotkov zaposlenih tega 200-članskega kolektiva. S

● SLOVENSKE KONJICE

Akcija je uspešna

Akcija za pomoč poplavljenim območjem v Pomurju v konji- ski občini dokaj uspešno napreduje. Tako so v opekarni Loče že nakazali 2000 dinarjev, kar je nekaj več kot 2 % enomesečnih osebnih dohodkov zaposlenih. V kovinskem podjetju „Komos“ v Slovenskih Konjicah je vsak zaposleni že prispeval po 10 dinarjev, razen tega pa so sklenili, da bodo v ta namen darovali še enodnevni osebni dohodek ter bodo zato delali na prosto soboto, ob koncu meseca. Občinska konferenca ZMS v Slovenskih Konjicah bo za poplavljen območje prispevala 500 dinarjev. V teh dneh bodo sklepe o svojih zneskih pomoči sprejeli tudi v drugih delovnih organizacijah na območju konjiške komune, občinska konferenca SZDL pa je k solidarnostni akciji pozvala tudi vse zasebne obrtnike in pri njih zaposlene delavce.

● MURSKA SOBOTA

Zgleden primer

Delovni kolektiv tovarne konfekcije je perila Mura se je med prvimi odzval pozivu slovenskih sindikatov in republiške gospo- darske zbornice za pomoč prizadetim v severovzhodni Sloveniji.

Delavski svet podjetja je na svoji seji 15. avgusta po pooblastilu članov delovnega kolektiva sklenil prispevati v soli- darnostni sklad 110.000 dinarjev ali 3 % čistega enomesečnega zaslužka vseh zaposlenih. Delavci v Muri so se odločili prispevati tudi svoj enodnevni zaslužek, kar znaša približno 170.000 dinarjev.

Najbolj prizadetim članom kolektiva pa bodo namenili iz stanovanjskega sklada 160.000 dinarjev. Pomoč jim bodo nudili v obliki brezobrestnega posojila za popravilo stanovanjskih hiš s 5 do 10-letnim vračilnim rokom. -iv

● VELENJE

Sindikati poziva

Predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta Velenje je na zadnji seji, v ponedeljek 21. avgusta, sklenilo podpreti soli- darnostno akcijo slovenskih delavcev za pomoč prizadetemu Po- murju. Delovnim skupnostim iz Šaleške doline je predsedstvo OSS Velenje predlagalo, da naj bi pri prvem naslednjem izpla- čilu osebnih dohodkov prispevali 2 % od mesečnih osebnih do- hodkov v solidar- nostni sklad prizadeto severovzhodno Slo- venijo. Samoupravnim organom delovnih organizacij pa občins- ki sindikalni svet priporoča, naj bi — upošteva je možnosti — prispevali tudi del sredstev iz skladov skupne porabe. (vs)

Zbirni račun Sklada solidarnosti za priza- deto Pomurje: SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJI- GOVODSTVA, LJUBLJANA, ŠT. 501-789-52

KOMENTATORJEV STOLPEC

Če se bo proizvodnja v Sloveniji razvijala tako, kot predvidevajo načrtovalci srednjeročnega načrta razvoja naše republike, lahko pričakujemo, da se bodo razmere pri oskrbi gospodarstva z domačimi industrijskimi surovinami in reprodukcijskim materialom občutno izboljšale. S tem se bo izboljšala tudi struktura proizvodnje glede na bolj uravnovešeno blagovno menjavo s tujino. To pa naj bi spodbudilo nadaljnjo ekspanzijo predelovalne industrije in povečanje izvoza. Za uvoz surovin in reprodukcijskega materiala za potrebe Slovenije bomo tako po približnih ocenah leta 1975 odštevali le še kakih 62 % skupnih deviznih dohodkov v primerjavi z 79 % v letu 1970.

Programi srednjeročnega razvoja delovnih organizacij predvidevajo gradnjo takšnih novih industrijskih objektov, ki bodo namenjeni predvsem proizvodnji reprodukcijskega materiala. Črna metalurgija bo tako dobila nov obrat za hladno valjane trakove, ki bo proizvajal pločevino za naglo razvijajočo se industrijo gospodinjskih

Načrti slovenske industrije

aparatur. Povečali bodo tudi livarske zmogljivosti za potrebe strojne industrije in zvišali stopnjo obdelave metalurških polizdelkov. Vse to bo olajšalo oskrbo kovinsko predelovalne in elektro industrije.

V lesni industriji naj bi občutno povečali proizvodnjo materialov za pohištveno industrijo, v papirni industriji pa bodo začeli proizvajati nove izdelke, kot denimo valovito lepenko in premazni tiskovni papir, ki bodo nadomestili dosedanj uvoz teh proizvodov za grafično industrijo. Oskrbo grafične industrije bo izboljšala tudi nova proizvodnja tiskarskih barv in cinkovih plošč.

Oskrbo industrije s kemijskimi surovinami naj bi v prihodnje izboljšali zlasti novi kemični obrati za titanovo belilo, peroksid, formaldehid ter različna pomožna sredstva. Farmacevtska industrija predvideva osvojitve proizvodnje farmacevtskih surovin, s povečanim izvozom pa si bo zagotovila oskrbo z aktivnimi substancami na podlagi številnih kooperacij s proizvajalci v tujini.

Kovinska in elektroindustrija, še zlasti pa motorna industrija, nameravajo vpeljati velikoserijsko proizvodnjo polizdelkov in sestavnih delov na podlagi dolgoročne kooperacije z inozemskimi partnerji. S tem si bo ta industrija zagotovila tudi hiter nadaljnji razvoj končne proizvodnje.

Tudi programi industrijskega razvoja v drugih republikah, ki posvečajo posebno pozornost razvoju bazične kemije, pridobivanju osnovnih kovin in drugih surovin ter reprodukcijskega materiala, bodo omogočili pomembno izboljšanje oskrbe slovenske industrije. Oskrbo gospodarstva naj bi izboljšale zlasti povečane zmogljivosti koksarn, povečana proizvodnja barvnih kovin, kot so cink, baker, aluminij, ferolegure in ognjavnarijski materiali. V državi nameravajo graditi nove zmogljivosti za sintetični kavčuk in za sintetična vlakna ter za različne vrste plastičnih mas, pri katerih je bilo jugoslovansko gospodarstvo skoraj v celoti odvisno od uvoza. V interesu delovnih organizacij Slovenije bo zato, da si bodo pravočasno zagotovile rednejšo oskrbo s surovinami in reprodukcijskim materialom na jugoslovanskem tržišču pa tudi na drugih tržiščih, razumljivo, predvsem na podlagi dolgoročnega poslovnega sodelovanja z drugimi republikami in s tujino.

V. B.

V GORIŠKIH STROJNIH TOVARNAH IN LIVARNI GOSTOL RAZMIŠLJAJO O MOŽNOSTIH ZA USTANOVITEV TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

Ne zavoljo mode!

Dosedanji razvoj podjetja in tržna nihanja opozarjajo na previdnost ● Bistvo vseh prizadevanj: ljudje naj sami odločajo o porabi sredstev za zadovoljevanje skupnih in posamičnih potreb ● Kakšna naj bi bila pot do skupnih interesov?

V Goriških strojnih tovarnah in livarnah GOSTOL Nova Gorica je v navadi, da z združenimi sredstvi in po fazah nekako do „konca“ modernizirajo eno izmed proizvodnih dejavnosti, da bi potem prišla na vrsto druga, tretja in naslednje. Po tem sistemu kompleksnega investiranja so poskrbeli za livarno in obrat strojogradnje v Novi Gorici, zdaj pa so na vrsti investicije v tolminskem obratu. Čeprav taki metodi gospodarjenja – ekonomsko gledano – ne gre oporekati, je kajpak jasno, da zavoljo različne stopnje opremljenosti ter tržnih nihanj ni mogoče pričakovati, da bi vse dejavnosti – livarna, livarska panoga, prehrabena panoga in kovinski obrat Tolmin – imele vsaj približno enak start, če se bodo v podjetju GOSTOL odločili za ustanovitev več temeljnih organizacij združenega dela.

NAJPREJ ČISTE RAČUNE!

„Ne rečem, da v našem podjetju ne bi poznali položaja in akumulativnosti vsake izmed enot. Gre pa za to, da moramo šele podrobneje spoznati in ugotoviti vzroke, ki govore za ali proti ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela,“ je poudaril tovariš Alojz PANKER, sekretar podjetja Gostol in vodja štiričlanske strokovne skupine, nekakšnega operativnega telesa komisije za uresničitev ustavnih dopolnil v tem podjetju.

„Skratka potrebujemo bolj čiste račune, kot pa jih imamo zdaj,“ je nadaljeval tovariš Panker. „Ti računi se začnejo že na samoupravnem področju! Znašli smo se namreč v zanimivem in obnem kočljivem položaju. Če bi v podjetju za vsako ceno hoteli ustanoviti več temeljnih organizacij združenega dela, bi v našem primeru to pomenilo zoževanje samouprave! V vseh naših obratih imamo namreč zdaj svete enot, ki praktično – vsak za svoje področje dela – prevzemajo vse več zadev od delavskega sveta podjetja. Sveti enot in njihovi kolektivi, najbolj na kratko povedano, tolkaj samostojno in vsestransko obravnavajo programe razvoja in druge zadeve, povezane z obstojem in perspektivo enot, da bi bilo res škoda, če bi jih odpravili. V smislu ustavnih dopolnil pa v našem podjetju v najboljšem primeru obstajajo možnosti le za tri temeljne organizacije združenega dela. V tem primeru bi podjetje bilo sestavljeno iz TOZD strojogradnja – vanjo bi vključili tudi splošne oziroma

skupne službe TOZD livarna in TOZD Tolmin. Taka reorganizacija bi torej razen drugega pomenila tudi združevanje sedanjih in v praksi že uveljavljenih samoupravnih organov. Po našem prepričanju pa to ne bi bilo dobro. Zato obstaja predlog, naj bi ne glede na morebitno ustanovitev teh temeljnih organizacij združenega dela z njihovimi samoupravnimi organi obdržali tudi vse sedanje svete enot kot neko prehodno obliko in za toliko časa, ko bi računi pokazali, kaj je za naše podjetje najbolj smotno tako s samoupravnega kot z ekonomskega stališča.

KAKŠNA POT DO SKUPNIH INTERESOV?

Četudi bi se v podjetju GOSTOL odločili za ustanovitev treh ali morda celo več temeljnih organizacij združenega dela, po besedah tovariša Pankerja ne menijo sredstev združevati v večjem obsegu, jih torej centralizirati v skupnih skladih, temveč bi na osnovi sporazuma združili za skupne potrebe podjetja le manjši del sredstev. V vseh drugih primerih pa bi bilo najbolje, če bi se odločili za pogodbeni odnos, ki bi temeljil na natančnem tehnološko-ekonomskem projektu investicije, ki naj bi bila uresničena s skupnimi sredstvi, hkrati pa tudi na vnaprej opredeljenih samoupravnih odnosih med temeljnimi organizacijami združenega dela – financerji.

„Vem pa, da se bomo pri tem srečali s problemom, katerega bistvo je v realni oceni programov, nalog, naložb in ciljev,

zaradi katerih bi morali vložiti določena skupna sredstva,“ je menil naš sobesednik. „Kljub vsem naporom, da bi tudi odločanje o teh zadevah prešlo na neposredne proizvajalce, je namreč v praksi tako, da je tehnostuktura, kot temu pravimo, tista, ki pritiska na razreševanje zadev skupnega pomena, predvsem pa na urejanje zadev, ki so za podjetja – torej tudi za nas – koristne v dolgoročnem pomenu besede.

Kako bomo pri nas kos temu problemu, ne bi vedel povedati. Do danes, žal, tudi teorija še ni postregla z odgovorom na vprašanje, kako prebrditi to neskladje, katerega zunanji izraz je različnost interesov in odločitev, kakršne narekujejo in zagovarjajo spoznanja znanosti in strokovnosti z ene ter marsikdaj preveč na sedanost omejeno samoupravno odločanje z druge strani. Dejstvo namreč je, da gre v prvem primeru za izrazito dolgoročne, v drugem pa za bolj kratkoročne rešitve in interese. Slednje še zlasti zagovarjajo neposredni proizvajalci, ki iz povsem razumljivih vzrokov v vsaki zadevi želijo jasno videti tudi sebe in svoj današnji dan, svojo današnjo in jutrišnjo socialno varnost.

Vendar pa sem prepričan, da bomo pot do skupnega, tako dolgoročnega kot kratkoročnega interesa le našli. Ko to pravim, mislim predvsem na to, da bomo pri nas uveljavili tak sistem upravljanja in odločanja, po katerem bi pretežno število zaposlenih, da ne rečem celotni kolektiv, odločalo o porabi ustvarjenih sredstev. Sicer pa tudi dosedanje izkušnje kažejo, da naši ljudje ne le zrelo presojajo o smotnosti posameznih naložb in drugih akcij skupnega pomena, marveč se v vseh enotah kažejo težnje po razmahu posameznih dejavnosti, ki naj sicer sledi tržnim razmeram. Vendar pa ljudje zahtevajo, da razvoja ne smemo uresničevati za vsako ceno, temveč v skladu z možnostmi. To pa je za nas že doslej pomenilo, v bodoče gotovo ne bo drugače, skrajno racionalizacijo sil in sredstev, ki jih imamo na voljo.“ -mG

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

● NOVO MESTO

Prodor na tuje

V „Novoteksu“ iz Novega mesta si obetajo letos 220 milijonov skupnega dohodka, to je 50 milijonov več, kot so ga ustvarili lani. To likšno povečanje dohodka bo predvsem posledica lanske obnove in razširitve proizvodnih zmogljivosti. Samo za nakup novih strojev so v „Novoteksu“ že odšteli več 10 milijonov dinarjev, prav toliko pa še nameravajo. S pomočjo tolikšne investicije so lahko odprli nov proizvodni trak za izdelavo hlač, namenjenih za izvoz. Tako nameravajo letos izvoziti 1,5 milijona hlač, predvsem v SZ, Švico, Belgijo, Holandijo ter na Dansko in na Švedsko.

● SLOVENJ GRADEC

Za audi in mercedes

Pred dnevi so se mudili v Tovarni usnja Slovenj Gradec, ki se vse bolj uveljavlja z avtomobilskimi sedeži iz gumirane žime tudi na tujih tržiščih, predstavniki dveh zahodnonemških avtomobilskih tovarn. Slovenjgraška Tovarna usnja je letos začela prodajati avtomobilske sedeže tovarni AUDI-NSU; do konca leta jih bodo prodali tej tovarni že za 300.000 DM, prihodnje leto pa naj bi se povzpela vrednost izvoza avtomobilskih sedežev tej zahodnonemški tovarni že na najmanj 1 milijon DM. Ob koncu letošnjega leta pa bodo iz slovenjgraške Tovarne usnja odposlali prve pošiljke avtomobilskih sedežev iz gumirane žime tudi znani tovarni Mercedes-Benz iz Stuttgarta. (An)

BRESI
POHIŠTVI

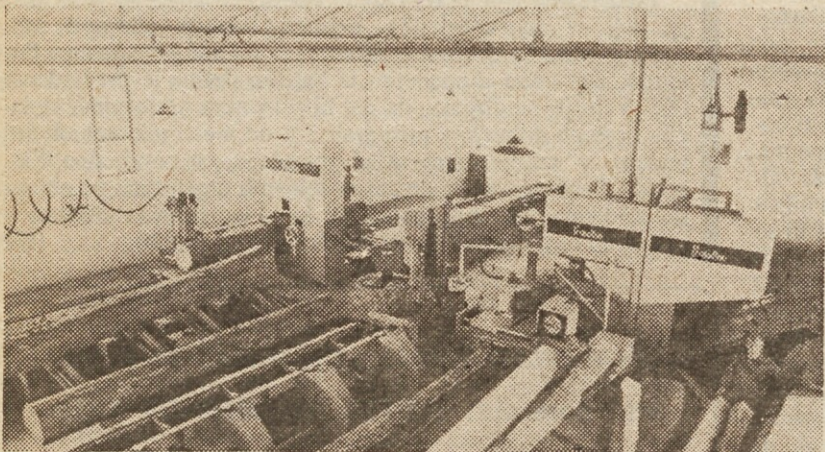
V OBJEKTIVU

Modernizacija se je obrestovala

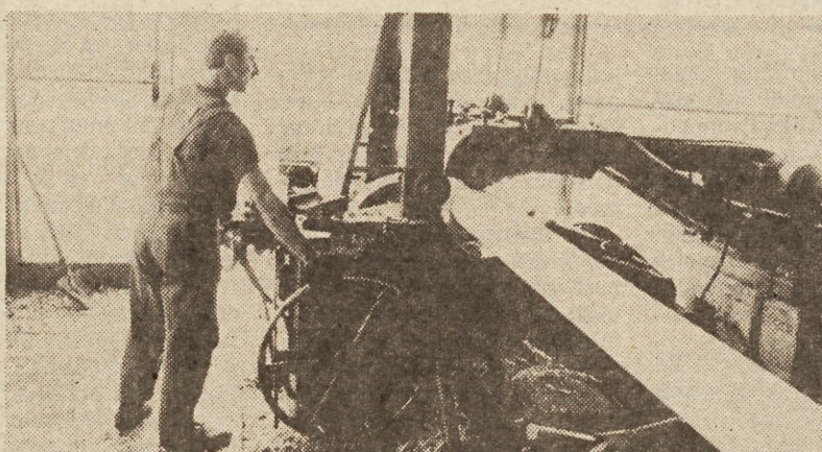
Podjetje za impregnacijo lesa iz Hoč pri Mariboru je eno od osmih tovrstnih podjetij v državi. Ustanovili so ga že leta 1906. Po vojni je bilo nekaj časa v sestavi železnice, saj je njihovo glavno delo priprava in impregnacija železniških pragov in električnih oziroma telefonskih drogov. Leta 1960 so postali samostojno podjetje. Pred tremi leti so popolnoma rekonstruirali oddelek za impregnacijo. Nabavili so najsoodobnejše naprave. Prav tako so z nabavo transportne mehanizacije skoraj popolnoma odpravili težko ročno delo. Ko so lani z lastnimi sredstvi kupili še novo moderno žago, lahko mirno trdijo, da so najmodernejše tovrstno podjetje pri nas. Z uvedbo mehanizacije se je tudi število zaposlenih znižalo od 150 leta 1950 na 90 v letošnjem letu.

Letno sedaj predelajo in impregnirajo blizu 25.000 kubičnih metrov lesa. Od tega je dve tretjini drogov in tretjina pragov. Nekaj več kot 40 % drogov celo izvozijo.

Z novo žago so se njihove zmogljivosti toliko povečale, da so začeli misliti tudi na druge proizvode. Odpadni oziroma manj vredni les pri izdelavi železniških pragov so do nedavna prodajali za kurjavo, prav zdaj pa se ukvarjajo s poskusi za izdelavo ploščic za zemeljsko pokrivanje kablov. Pri polaganju zemeljske električne oziroma telefonske kable sedaj zavarujejo pred morebitnimi udarci z opeko, lesene deščice, ki jih prav tako kot drogeve impregnirajo, pa lahko uspešno zamenjajo opeko. Prednost teh deščic je predvsem v tem, da so cenejše in ker so večje, je tudi polaganje hitrejše. Nove deščice so že preizkusili in velja zanje, posebno med PTT podjetji v državi, precejšnje zanimanje. V začetku računajo na letno proizvodnjo od 300.000 do 500.000 kosov, možnost pa imajo, da jih bodo lahko naredili celo do štiri milijone letno. Nekdanji odpadki bodo tako predelali v koristen proizvod.

Nova žaga, ki so jo kupili lani, je ena najmodernejših in z njo poleg železniških pragov režejo tudi gradbeni les

Električne oziroma telefonske drogeve na posebnem stroju najprej zgladijo oziroma zravnajo. Šele potem gredo v impregnacijo

Nov proizvod – lesene deščice za zaščito zemeljskih kablov – so pravzaprav najprej preizkusili kar doma. Električni kabel za novi obrat so zavarovali prav z njimi

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurta, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

Vino 72

Na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču so danes, 26. avgusta, odprli 18. mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme za kletarstvo, vinogradništvo in gostinstvo. Na letošnji osrednji sejamski prireditvi v slovenski prestolnici sodeluje več kot 300 razstavljalcev iz 23 držav Evrope, Azije, Avstralije in ZDA, med njimi 107 jugoslovanskih podjetij.

Tudi letošnji vinski sejem poteka v znamenju pregleda zadnjih dosežkov na področju vinarstva, proizvodnje alko-

holnih in brezalkoholnih pijač ter opreme za kletarstvo, vinogradništvo in gostinstvo. Prav zato so prireditelji pripravili posebno komercialno razstavo vin, žganih pijač, sadnih sokov in drugih alkoholnih in brezalkoholnih pijač ter razstavo kletarske, vinogradniške in gostinske opreme.

Za obiskovalce bo – kot vsa leta – najbolj vabljava pokušnja najbolje ocenjenih vin, s katerimi se domači in tuji proizvajalci predstavljajo na tokratnem sejmu. Med letošnjimi nagrajenci – dobitniki častnih naslovov „Šampion 1972“ je poleg znanih avstrijskih, romunskih in portugalskih razstavljalcev tudi Slo-

venijavino, ki je prejelo to visoko sejamsko priznanje za laški rizling letnik 1958. Za žgane pijače sta dobila priznanje „Šampion“ mariborski TALIS za žganje viljemovka letnik 1970 in Agraria iz Koprca za Jamaica rum.

Mednarodna komisija za ocenjevanje sadnih sokov je podelila podjetju Fructal-Alko iz Ajdovščine izredno priznanje za njegov jagodov, breskvin in marelični kašasti sok. Omenjeni sokovi so dobili enoglasno najvišjo možno oceno – 20 točk. Za stalno visoko kakovost svojih sokov je dobil posebno pohvalo strokovnjakov tudi žalski Vital-Hmezd.

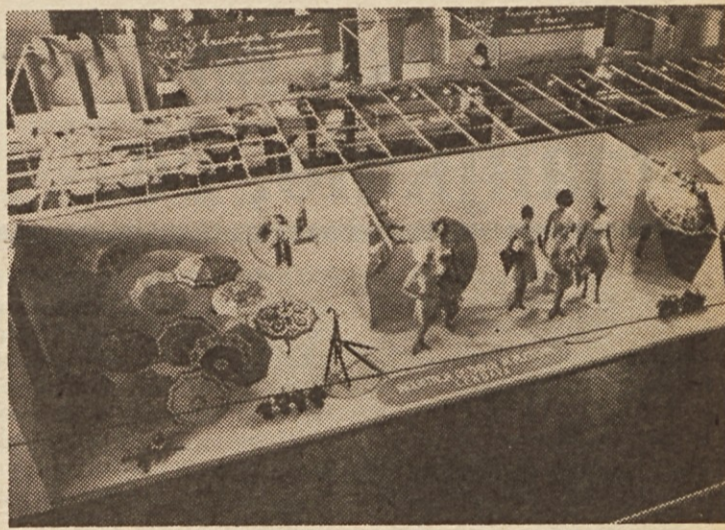
Na pokušnji ocenjenih vin

je na voljo 718 vzorcev vin. Ljubljanske mlekarne pa so z degustacijo sirov pripravile obiskovalcem še posebno prijetno presenečenje.

Novost na letošnjem vinskem sejmu so zabavni večeri, na katerih bodo nastopali nekateri znani slovenski in jugoslovanski narodnozabavni ansambli, pevci in humoristi. Z njimi skušajo prireditelji poskrbeti za kolikor toliko mirne in vzdržne sejemske večere. Upajmo, da jim bo do sklepnega sejemskega dne, 3. septembra, uspelo nuditi obiskovalcem sejma resnično primerno, prijetno, predvsem pa kulturnejšo zabavo od tistih zadnja leta.

-iv

S KAMERO NAOKROG

Po osmih letih je v Mariboru zopet oživel klasični razstveni Mariborski teden 72. Sejem oziroma razstava je pod tem imenom bila v Mariboru že pred vojno in tudi vsa leta po vojni do pred semimi leti. Takrat so razstavo oziroma sejem nekako opustili. Razstveni hali A 1 in A 2 so prodali za skladiščne prostore. Skromno nadomestilo za ta Mariborski sejem je bila le prireditve Mariborska jesen. Letos so poskušali oživiti nekdanjo tradicijo: na 2000 kv. metrih pokritih razstavnih prostorov in na 3000 kv. metrih odprtih površin letos razstavlja 35 razstavljalcev iz severovzhodne Slovenije. Glavni poudarek letošnjega Mariborskega tedna je predvsem v razstavi tekstila in konfekcijskih izdelkov.

Želja organizatorjev Mariborskega tedna, da bi sejem spet dobil svojo nekdanjo pobudo, je precej težavna, predvsem z avlo pomanjkanja razstavnih prostorov. Edina rešitev je odkup hal A 1 in A 2, s čimer bi pridobili 4000 kv. metrov razstavne površine. Tako bi bila kvaliteta in pestrost Mariborskega tedna v bodoče lahko večja in želja po specializiranih sejmih z mednarodno udeležbo bi bila uresničljiva le na ta način.

URESNIČEVANJE USTAVNIH DOPOLNIL V DELOVNIH ORGANIZACIJAH LITIJSKE OBČINE

Ponekod je dobro, drugje še nič

Zanimivo je, da najmanj razmišljajo o uresničevanju ustavnih dopolnil v tako imenovanih dislociranih enotah

Sredi julija so v Litiji ustanovili občinsko komisijo, ki bo spremljala uveljavljanje ustavnih dopolnil v samoupravni praksi delovnih organizacij. Čeprav je delovnih organizacij, ki so ustanovili komisijo, ki bo proučila in pripravila predloge za javno razpravo. Za razliko od svojih sosedov pa so v Lesni industriji prišli precej dlje: za javno razpravo so že pripravili predloge, po katerih naj bi bila njihova delovna organizacija razdeljena na pet TOZD, pri čemer bi obrat Plexi-steklo predstavljal TOZD s statusom pravne osebe. Za vzor obema in mnogim drugim delovnim organizacijam v litijski občini lahko služi primer obrata Industrije usnja. Vrhnika v Šmartnem, kjer so že ustanovili TOZD sicer brez statusa pravne osebe, vendar z mnogimi pravicami. Obrat ima svoj delavski svet in ustrezne komisije, toda resnici na ljubo samoupravni družbeno-ekonomski odnosi v tej TOZD še vedno niso povsem usklajeni z ustavnimi dopolnili, zato so se v obratu odločili, naj komisija podjetja prouči nadaljnje možnosti za uresničevanje ustavnih dopolnil, prihodnji mesec pa nameravajo organizirati v vseh delih podjetja široko javno raz-

pravo o tej problematiki. Zanimivo je, da je bilo najmanj razprav ali pa jih sploh še ni bilo v dislociranih obratih, kar velja še posebej za Mercator PE Litija, Gozdno gospodarstvo Ljubljana – obrat Litija, Zdravstveni dom Domžale – enota Litija, Beton Zagorje – obrat Litija in za nekatere druge delovne organizacije. Člani občinske komisije za uveljavljanje ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah menijo, da se bodo morali korenito lotiti nalog za organizacijo javnih razprav tudi v teh delovnih kolektivih, saj so marsikje kratkoročno zadovoljni s „sedanjim stanjem“. Nerazumljiv odpor peščice, ki ni, bržkone pa kar noče doumeti pomena, predvsem pa namena uveljavljanja ustavnih dopolnil v samoupravni praksi delovnih organizacij, je naletel na ostro kritiko med člani občinske komisije. Vendar pa litijska „odporniška skupina“ ni osamljena med tistimi delovnimi organizacijami, ki so doslej smatrale razprave o uresničevanju ustavnih dopolnil za svojo „postransko dolžnost“. Razprav in konkretnih pristopov k uresničevanju ustavnih dopolnil do danes še ni

bilo v nekaterih manjših obratih proizvodnih in storitvenih dejavnosti. Opaziti je, da se v teh delovnih organizacijah samoupravljanje še ni razvilo, marsikje pa proces uresničevanja ustavnih dopolnil ovirajo vodilni delavci, ki si še kar naprej lastijo pravice odločanja.

Zavoljo teh in podobnih pojavov, so se v Litiji odločili, da bodo podrobno proučili položaj in nadaljnji razvoj samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v delovnih organizacijah na področju stanovanjskega gospodarstva, zdravstvenega varstva in zavarovanja ter na področju socialne dejavnosti. Vsa sporna vprašanja bo nujno potrebno razrešiti s stališča položaja delovnega človeka v združenem delu ter ne nazadnje tudi v krajevni skupnosti, pri tem pa doseči funkcionalno „sožitje“ med samoupravnimi delovnimi skupnostmi in krajevnimi skupnostmi. Razumljivo pa je, da bo treba na tem področju naposled povežati tudi prizadevanja vodstev družbeno-političnih skupnosti in samoupravnih delovnih skupnosti, od katerih prav v litijski občini veliko pričakujejo.

-iv

Hkrati kot Mariborski teden, to je od 19. do 27. avgusta, je tudi v Gornji Radgoni Pomurski sejem. Na nogometnem igrišču je letos že desetič sejem, kjer razstavlja podjetja in obrtniki iz Pomurja in sosednje Avstrije. V nasprotju z Mariborskim tednom, kjer podjetja le razstavlja, pa v Radgoni ponujajo izdelke tudi za prodajo. 153 razstavljalcev prodaja izdelke na 800 kvadratnih metrih pokritih površin. Med razstavljalci je 21 tujcev, ki imajo „pod streho“ gospodarske zbornice avstrijske Radgone lično urejen razstveni paviljon. Poudarek Pomurskega sejma je tudi letos na kmetijski mehanizaciji, za katero vlada v Pomurju največje povpraševanje. Če rečemo, da je poudarek na kmetijski mehanizaciji, lahko ugotovimo, da je to bolj pobožna želja, kajti zmanjšan uvoz je okril asortiment kmetijskih strojev in zato obiskovalci, predvsem tisti, ki so prišli kupovat kmetijske stroje, niso povsem zadovoljni.

Na Pomurskem sejmu je tudi posebna razstava domače obrti, predvsem znanega pomurskega lončarstva. Na sejmu pa je tudi poseben oddelek, ki nanazorno prikazuje razvoj vinogradništva v tej znani vinorodni deželi, obiskovalci pa lahko poskusijo tudi najboljša vina iz teh predelov.

... v jugoslovanskih sindikatih

KMETJE V SINDIKATU?

VOJVODINA

Kaže, da bodo letošnje jesen v mnogih vojvodinskih občinah ustanovili osnovne organizacije sindikata, katerih članstvo bodo tvorili kmetje. V tej pokrajini namreč že dalj časa ugotavljajo, da bi se mnogi kmetje - predvsem kooperanti, ki so proizvodno povezani s kmetijskimi zadrugami ali pa s kombinati - včlanili v sindikat. Med glavnimi vzroki, da postaja ta želja kmetov čedalje bolj izrazita, je nedvomno ugotovitev, da kmetje niso zadovoljni z odnosi zadrug do kooperantov, z nizkimi odkupnimi cenami kmetijskih proizvodov in s kratkoročno proizvodno politiko posameznih kmetijskih kultur. Zato kmetje pričakujejo, da bi organizirani v sindikat lahko rešili marsikatero od svojih za zdaj nerešljivih problemov.

Somborska občina je bržčas ena tistih, ki bo letošnje jesen dobila prve člane sindikata iz vrst individualnih kmetov. V občinskem sindikalnem svetu sodijo, da tem kmetom ne bi smeli obljubljati nemogočega, vendar pa jim je treba povedati, da se bo sindikat prizadeval boriti za reševanje njihovih problemov.

Čeprav s to akcijo včlanjevanja kmetov v sindikat še niso začeli, pa se že zdaj zastavlja nekaj vprašanj. Tako denimo: ali je lahko član sindikata samo kmet ali pa tudi drugi člani njegove družine; ali naj bo članstvo v sindikatu pogojeno s kooperantskim razmerjem ali ne; in slednjič, kolikšna naj bo sindikalna članarina za kmete.

● BOSNA IN HERCEGOVINA

Največja v Evropi

Sredi tedna so v Sarajevu podpisali generalni direktorji „Energoinvesta“, „Elektroprenosa“ in „Titovih rudnikov“ Kreka-Banovići sporazum o ustanovitvi konzorcija za gradnjo nove termoelektrane. Novi energetski objekt bo imel zmogljivost 2.000 megavatov električne energije in bo tako največja termoelektrana v Evropi, po moči pa dvakrat tolikšna, kot je naš del HE Džerdap. Vsa tri podjetja, ki so podpisala sporazum, bodo za termoelektrano prispevala enake deleže, h konzorciju pa lahko pristopijo tudi druge delovne organizacije iz vse države, ki bi želele sodelovati pri gradnji te velikanke.

SLOVENIJA

Les bo zmanjkalo, če...

Čeprav strokovnjaki napovedujejo, da se bo v prihodnjih letih občutno povečala proizvodnja za industrijsko predelavo lesa, ponudba lesa ne bo krila pričakovane porabe v letu 1975, kar pomeni, da se bo zato v tem razdobju povečala primanjkljaj v lesni bilanci. Predvidena proizvodnja lesa za industrijsko predelavo bo v glavnem zadoščala za doseženo raven porabe in za lesno predelovalno zmogljivost, ki jih sedaj gradimo, razen lesa za furnirje. Nadaljnje pomembnejše povečanje predelovalnih zmogljivosti pa bo nujno vodilo k povečanemu oskrbovanju z lesom iz drugih območij države ter iz uvoza. V takšnih razmerah bo pomanjkanje lesa vse bolj omejevalo uresničitev programov razvoja gospodarskih organizacij, zlasti še, ker v perspektivi ni mogoče računati s pomembnejšimi dobavami lesa, predvsem iglavcev, iz drugih repu-

blik, kjer nove predelovalne zmogljivosti izkoriščajo že skoraj vso domačo surovinsko osnovo. Zato bo nujno treba skleniti dogovor med proizvajalci in porabniki lesne surovine, s katerim bi usklajevali proizvodnjo in porabo ter zagotovili ugodne razmere za hitrejšo reprodukcijo gozdov.

Da bi zagotovili predvideno povečanje izkoriščanja ob hkratni krepitvi proizvodne zmogljivosti gozdov, bo po srednjeročnem programu razvoja gozdarstva na področju gojenja gozdov potrebno letno: pogozdovanje na 1000 hektarih, mladja na 25.000 hektarih in redčenje na 50.000 hektarih gozdov. Razen tega bomo morali v prihodnjih letih obnoviti 360 km gozdnih cest ter zasaditi 8.200 hektarov plantaž in intenzivnih nasadov, s čimer naj bi dosedanjí obseg plantaž več kot podvojili.

ZAKAJ NESKLAJNOST V NAŠEM RAZVOJU

Še tako dober razvojni načrt mora obviseti v zraku, če ne dobi podpore v ukrepih ekonomske politike in to se dogaja tudi s srednjeročnim načrtom razvoja Jugoslavije!

Znano je, da nas že dolgo tare skrb, kako razvijati naše gospodarstvo v prihodnjih letih, da bi kolikor mogoče naglo napredovali, kljub temu pa na to vprašanje še nismo našli celovitega in jasnega odgovora. Zvezna skupščina je že nekajkrat preložila razpravo o načrtu srednjeročnega razvoja Jugoslavije, ki naj bi veljal od leta 1970 do leta 1975, to je pet let, sprejemamo pa ga šele letos, kar pomeni, da mu nameravamo dejansko odmeriti le triletno življenjsko dobo.

Napovedovati prihodnost je še posebno v današnjem nemirnem gospodarskem vrvežu najbrž res dokaj nevhvaležna naloga, vendar bi moral zvezni zavod za plan dati iz rok boljši družbeni načrt razvoja, kot je sedanjí, če ga res želimo zavestno uresničevati. Časa za to je bilo več kot dovolj. Tako pa sedanjí načrt ne ustvarja posebnega zadovoljstva niti njegovim avtorjem, saj celo direktor zveznega zavoda za plan z njim ni zadovoljen. Med slabe točke načrta prištevajo zlasti nedograjene sistem razširjene reprodukcije, neizdelan davčni sistem, še neizoblikovane družbene dogovore in samoupravne sporazume o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter predvideno visoko stopnjo socializacije tveganj in močno oddvojenost delavcev od sklepov, ki se sprejemajo v podjetjih. Po njegovih besedah je načrt najbolj precizen pri opredeljevanju razvoja gospodarstva in nalog, pred katerimi sta gospodarstvo in družba, torej v tem, kaj je potrebno storiti, manj pa v tem, kako in do kdaj.

Resnici na ljubo pa je treba vendarle reči, da mora še tako dober načrt razvoja nujno obviseti v zraku, če ne dobi podpore v ukrepih ekono-

mske politike. A prav te podpore srednjeročni načrt razvoja Jugoslavije ne uživa, saj na primer k sedanjí nelikvidnosti prispevajo tudi tisti, ki so dolžni s svojimi odločitvami in vedenjem pokazati, kako se je potrebno bojevati proti inflaciji in za stabilizacijo. Zvezna skupščina je namreč do 1. januarja 1973 leta odložila uporabo zakona o izplačilu zmanjšanih osebnih dohodkov v kolektivih, ki poslujejo z izgubami, s tem pa je ostala brez enega pomembnih ekonomskih sredstev za boj proti nelikvidnosti. Kadar takšne sistemske možnosti ni, je ravnanje organizacij združenega dela prepuščeno njihovi zavesti ali pa političnemu pogajanju o tem, ali bodo dolgove plačale ali ne. Ostaja še ugibanje, kaj bodo zdaj storile republike: ali bodo same zmanjšale svoje obveznosti ali pa bodo s političnimi akcijami zahtevale odložitve plačila dolgov. Najverjetneje je zadnje - in če se bo to zgodilo, bo to nelikvidnost samo še povečalo.

Glavni vzrok nelikvidnosti je torej treba poiskati v ekonomskem sistemu, ki dovoljuje, da se dolgovi ne plačujejo in da nekateri žive od nezasluzenega. Tako se vedeta gospodarstvo in država. Nesmiselno je trditi, da je za nelikvidnost krivo samo gospodarstvo, še bolj pa, da glavno krivdo nosi le nekaj velikih delovnih organizacij, ki jim družbenopolitične skupnosti ne plačujejo sprotni dolgov.

Kakorkoli že: dokler se bodo družbeni načrti vsebinsko razločevali od konkretne ekonomske politike, bodo predstavljali le seznam lepih besed in dobrih želja, ki zanje naša gospodarska praksa ne bo dosti skrbela, temveč bo še naprej ubirala svoja pota. V. B.

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti

medex
Ljubljana

Mercator v Beogradu

Beograjčani pravijo, da sodi veleblagovnica ljubljanskega „Mercatorja“, ki so jo julija odprli v Novem Beogradu, med največje in najsodobnejše opremljene trgovske hiše v državi.

Za gradnjo te trgovine, ki bo zaposlovala 258 delavcev, so porabili blizu 50 milijonov dinarjev. Izračunali so, da bo poslovala rentabilno, če bo imela 120 milijonov dinarjev letnega prometa, kar pa ne bo težko doseči, saj bo založena z vsemi vrstami blaga za osebno porabo. Razen tega pa bodo v njej prodajali tudi različne unikatne in tudi umetniške slike.

HRVAŠKA

Počasno uresničevanje ustavnih dopolnil

V Zvezi sindikatov Hrvaške so po enoletnih razpravah o ustavnih amandmajih izrekli oceno, da je glavni odpor proti ustavnim spremembam potrebno iskati v delovnih organizacijah samih, oziroma v prevladujoči vlogi birokratsko-tehno-kratskih struktur, po drugi strani pa je osnovna krivda za premalo učinkovito izvajanje amandmajev v „slabih odnosih pri delitvi, nestabilnosti tržišča

in pogostih spremembah ukrepov v ekonomski politiki“.

Hrvaški sindikati tudi sodijo, da bi bilo delo pri uresničevanju amandmajev mnogo bolj uspešno, če bi namesto konferenc, sestankov, seminarjev in nekaterih drugih stereotipnih oblik uporabljali sodobnejše oblike dela, ki naj bi omogočile večjo zainteresiranost in aktivnost celotnega članstva.

Neizkoriščene možnosti

Kot vse kaže, smo začeli pozabljati na naš geografski položaj in na možnosti, ki jih ima naša država glede na ta svoj položaj, saj postaja Jugoslavija na področju tranzita vedno manj zanimiva. Leta 1970 je znašal tranzit prek naših pomorskih luk približno 4 milijone ton različnega blaga, lani pa je prišlo do znižanja tega prometa, in sicer kar za 0,4 milijona ton. Še občutnejše se zmanjšuje delež

jugoslovanskega trgovskega ladjevja v tranzitu blaga. Leta 1965 je jugoslovansko trgovsko ladjevje sodelovalo v tranzitu blaga s 45 %, lani pa s komaj 13 %.

Strokovnjaki ne zatrjujejo zaman, da je v Evropi na področju prometa zavladala prava revolucija. Novi prometni sistemi, ki jih uvajajo, so do 40 % cenejši od klasičnega. V tem splošnem gibanju pa Jugoslavija zaostaja in - kar je še bolj nevarno - postaja vse bolj osamljena ter izolirana. Pri vsem tem pa imamo stvarne možnosti, da bi že v letu 1975 šlo skozi jugoslovanske luke namesto 3,6 milijona ton tranzitnega blaga več kot 10 milijonov ton blaga.

Kje je denar?

V Beogradu so izračunali, da so se proračuni družbenopolitičnih skupnosti letošnje prvo polletje v primerjavi z lanskim povečali od 18.988 milijonov na 22.598 milijonov dinarjev. Samo zvezni proračun pa se je povečal od 8304 na 9541 milijonov.

Ob teh številkah pa je zanimiv tudi podatek, da so neporavnani dolgovi federacije, republike in pokrajini Narodni banki znašali ob koncu junija letos 940 milijonov dinarjev.

Kako iz izgube

Železniško transportno podjetje Sarajevo je lani poslovalo rentabilno, vendar pa je res, da je imel ta kolektiv v poreformnem obdobju več kot 110 milijonov nepokrite izgube. Na predlog izvršnega sveta je skupščina te republike pred nedavnim sprejela ukrepe za sanacijo nepokrite izgub, razen tega pa je tudi delovna organizacija sama med več kot 26.700 zaposlenimi razpisala interno posojilo. Skoraj vsak zaposleni je podpisal brezobrestno posojilo.

TE DNI SO REKLI

Predsednik izvršnega sveta SR Bosne in Hercegovine DRAGUTIN KOSOVAC dopisniku Tanjuga:

Medrepubliški komiteji so relativno nove institucije našega dogovarjanja. Delujejo komaj slabo leto in če naj bi ocenjevali tisto, kar so ti komiteji storili doslej, potem bi bila ocena nedvomno pozitivna.

Dogovarjanje med republikami je opredeljeno z ustavnimi dopolnili, omogočilo pa nam je, da smo se sporazumeli celo o tistem, kar se je mnogim še do nedavna zdelo povsem nemogoče. Zato mislim, da je pripravljenost republik in pokrajin, da bi s pomočjo dogovarjanja in sporazumevanja poiskali za vse bolj ali manj sprejemljive rešitve, preslego pričakovanja tudi največjih optimistov.

Žal pa v zveznih institucijah ne vlada vselej pripravljenost, da bi dovolj učinkovito in dosledno uresničevali sprejete dogovore. Po uskladitvi stališč republik in pokrajin o politiki in glavnih smereh razvoja države, denimo, smo mesece čakali na sprejem plana razvoja Jugoslavije do leta 1975. Ali drug primer: pred letom smo dosegli sporazum o izvenproračunski bilanci in sprejeli zakon o tem, vendar pa ga še do danes nismo začeli uresničevati.

S takim zavlačevanjem seveda samo devalviramo vrednost sporazumov ali pa ustvarjamo možnost, da se sporazumi uresničujejo v izmaličeni podobi. Vse to seveda lahko povzroči dvome in pomisleke v učinkovitost in avtoriteto že sprejetih dogovorov.

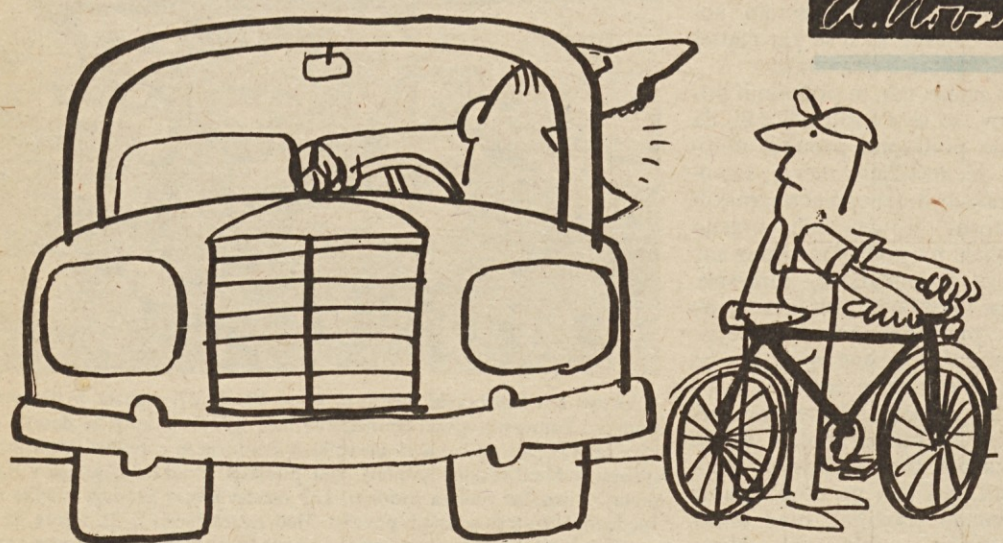
Ustavní amandmaji so predvideli medrepubliško dogovarjanje - po XXXIII. amandmaju - s pomočjo republiških komitejev in s pomočjo sporazumevanja organov, XXV. amandma pa predvideva usklajevanje stališč v skupščinah republik.

Pri nas ne občutimo potrebe, da bi naj uvajali neke nove ustavne ali zakonske oblike medrepubliškega usklajevanja. To toliko bolj, ker se je že široko razvila praksa in so se uveljavile različne oblike dogovarjanja, začeni s sodelovanjem skupščin pri zakonodajni aktivnosti pa vse do neposrednega vsakodnevne sodelovanja in sporazumevanja ob posameznih konkretnih vprašanjih. In prav to prakso bi veljalo razvijati.

Oj, le naprej!...

Iz Skopja poročajo, da bo tudi Makedonija gradila rafinerijo motornih olj, ki bo predelovala uvožene surovine. To bi bila poleg rafinerije na Reki, v Modriči in Beogradu že četrta rafinerija motornih olj v državi!

Kakor da bi ne poznali tiste: vrč hodi toliko časa po vodo...

A. Novak

- Tebi je lahko, ker draginje ne občutiš. Saj sploh nimaš denarja, da bi kaj kupoval. ...

NA 10 CICERO

VELENJE

V Velenju so sprejeli nova merila za udeležbo Temeljne izobraževalne skupnosti Velenje pri kritju stroškov za dnevno varstvo otrok. V prihodnje bo dajala Temeljna izobraževalna skupnost Velenje denar za osebne dohodke vzgojiteljic ter za investicijsko vzdrževanje objektov in opreme. Starši pa bodo morali kriti stroške oskrbe ter vzgoje in varstva.

Družinam, kjer mesečni dohodki ne presegajo 400 dinarjev na člana, ne bo treba prispevati ničesar za varstvo oziroma vzgojo predšolskih otrok v vrtcu. Za otroke iz družin, kjer se giblje poprečni mesečni dohodek na družinskega člana od 400 do 1.000 dinarjev, bo znašal prispevek za 5 ur varstva od 20 do 184 dinarjev, za 8-urno varstvo pa od 50 do 214 dinarjev. V ta prispevek je vračunana tudi malica. Za otroke iz družin, kjer mesečni dohodek na družinskega člana presega 1.000 dinarjev, pa bo treba plačati polno ceno za vrtec, to je za 5-urno varstvo 184 dinarjev, za 8-urno varstvo pa 214 dinarjev na mesec.

(vs)

RADLJE

Delovnim organizacijam na področju občine Radlje primanjkuje delavcev. V tovarni poljedelskega orodja in livarni na Muti so pripravljeni sprejeti na delo več nekvalificiranih delavcev. Tudi pri Gradbenem podjetju v Radljah bi potrebovali večje število delavcev, tovarni konfekcije Okus pa prav tako primanjkuje šivilj. Delavce potrebujejo tudi pri Marlesu v Podvelki in drugje. Delovne organizacije omogočijo nekvalificiranim delavcem, da se na delovnem mestu priučijo in pridobijo polkvalifikacijo.

V. R.

V avtokampu Šobec pri Lescah, ki lahko sprejme 2000 gostov in je tako največji kamp v Sloveniji, so nedolgo tega pridobili novo stavbo s sanitarnimi prostori, ki bo zagotovo močno v prid slovesu enega najlepših urejenih prostorov za počitnice in izlete, ki ga ta kraj uživa. Veljala je 800 milijonov dinarjev in jo je še posebej vredno omeniti zaradi tega, ker je tako po svoji funkcionalnosti kot po estetskem izgledu nekaj prav posebnega. Tudi tuji gostje na Šobcu zatrjujejo, da še nikjer drugje niso našli kaj podobnega, zlasti so navdušeni nad sodobnimi materiali in lepimi barvami, s katerimi se objekt po-
naša.

Na Šobcu so letos poskrbeli

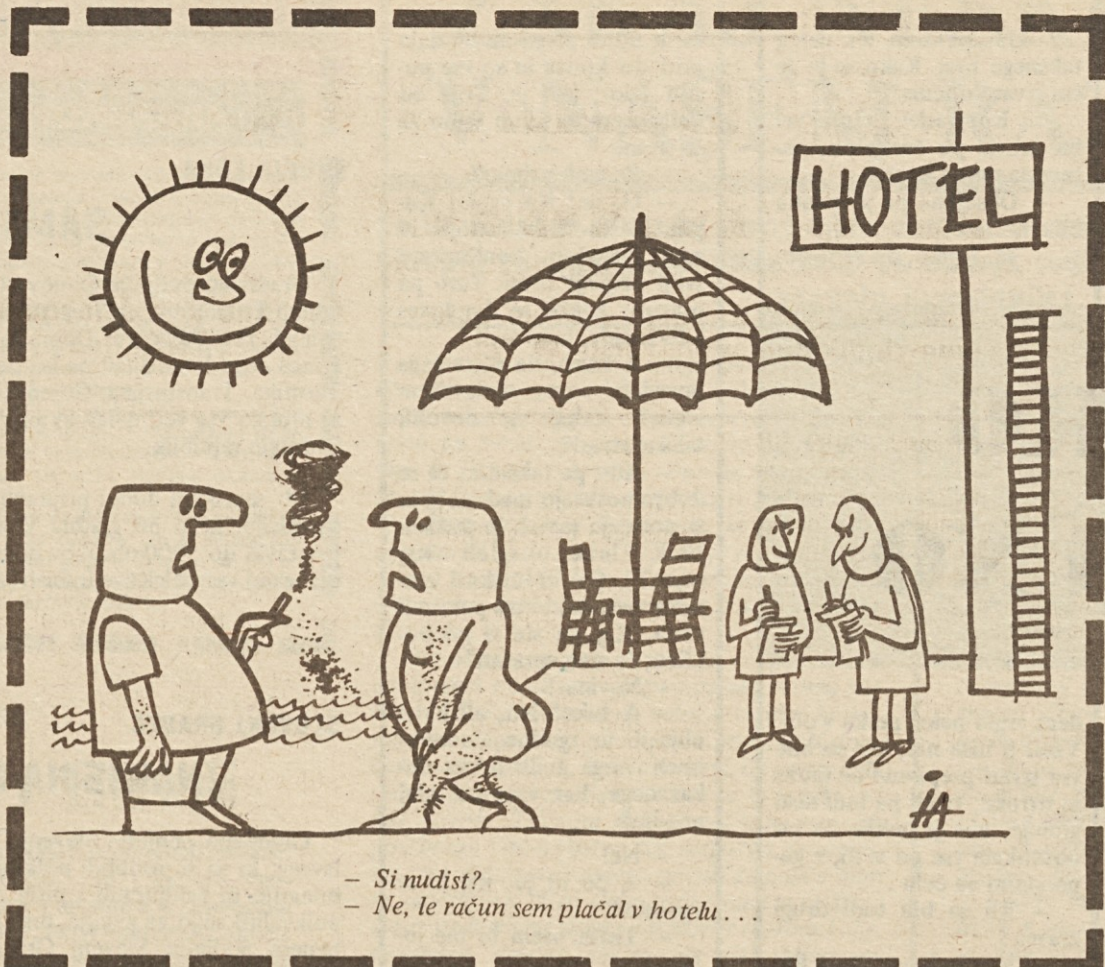
še za eno pomembno naložbo. To je nov vodovod v vrednosti 450 milijonov dinarjev, ki zagotavlja zadostno količino vode za praktično neomejeno število gostov.

Žal bo imelo turistično društvo Lesce na Šobcu letos, ko bi mu bil večji dohodek zaradi velikih naložb najbolj potreben, okoli 7 odstotkov manj izkupička kot lani. Zaradi slabega vremena je bilo junija in julija za 6 odstotkov manj gostov, kot v istem času lani. V juliju se je tu zadrževalo poprečno po 1500 gostov na dan. V prvi polovici avgusta je bil obisk v primerjavi z lanskim avgustom nekoliko višji, vendar to že ni več čas za taborjenje v alpskem kampu. V prvi tretjini avgusta se je tu zadrževalo med 800 in

danjega prostora. S tem naj bi stalnim gostom zagotovili več miru, ki ga sedaj izletniki ob koncu tedna precej kalijo. Ob lepih poletnih dnevih se namreč tu zbere še najmanj po 3000 zunanjih obiskovalcev.

M. S.

NOVOSTI NA ŠOBCU

Kakršen vpliv, takšno odgovornost!

V razpravi o nezadostni razvitosti samoupravnih odnosov v primerjavi s splošno sprejetimi načeli samoupravljanja je začelo v delovnih kolektivih že prevladovati mnenje, da predstavljajo glavne novosti ustavnih sprememb – temeljne organizacije združenega dela in razpolaganje delavcev v združenem delu s celotnim ustvarjenim dohodkom – ustavno podlago za razreševanje vseh aktualnih vprašanj družbenega položaja delavcev. Novi ustavni amandmaji dajejo tudi čvrsto podlago za oblikovanje razvitih samoupravnih odnosov, ki pa jih kljub stališčem Zveze komunistov ter prizadevanjem sindikatov doslej še nismo uspeli uveljaviti. Največ so za to nedvomno kriva inflacijska gibanja, ki škodijo prizadevanjem za uveljavitev načela delitve po delu, produktivnosti dela in skrbi za dolgoročni gospodarski razvoj, hkrati pa neugodno vplivajo tudi na prizadevanja za pospešen razvoj samoupravljanja v organizacijah združenega dela.

Vendar ustavnih sprememb kljub še takšnim prizadevanjem političnih organizacij ne bo mogoče do kraja uresničiti, če se delavci in organizacije združenega dela ne bodo same uprele takšnemu odtujevanju sredstev od delovnih skupnosti, ki bi krepilo katerokoli organizacijo ali organe izven delovnih organizacij ter jih spreminjalo v ekonomsko in družbeno moč nad njimi. Znano je, da je še vedno veliko delovnih skupnosti odvisnih od organizacij in organov, ki administrativno ali z ukrepi ekonomske politike združujejo in pritegujejo sredstva družbene akumulacije ter z njimi razpolagajo po svoji presoji. To pomeni, da kljub sprejeti stabilizacijski politiki in govorjenju, da z devalvacijo dinarja ne bo mogoče omejiti porabe prek možnosti, še vedno združujemo sredstva družbene akumulacije izven delovnih organizacij za razne namene in objekte in z različnimi utemeljitvami. Bistveno pri tem je, da tako še vnaprej zožujemo materialno podlago samoupravljanja in omejujemo uveljavljanje ustavnih amandmajev, saj kratimo delavcem temeljnih organizacij združenega dela njihovo ustavno pravico, da razpolagajo s celotnim ustvarjenim dohodkom.

Kako spremeniti to škodljivo početje? Po navadi se neposrednemu soočanju z nesamoupravnim ravnanjem ali z neodgovornimi poslovnimi odločitvami, ki krepijo inflacijske tokove in podaljšujejo administrativno poseganje državnih organov v proces družbene reprodukcije, izogibljajo vsi, tudi komunisti. Iz te ugotovitve torej izhaja, da bo potrebno v nadaljnji politični dejavnosti zaostri zlasti odgovornost organizacij in članov ZK za uresničevanje sprejetih stališč, dogovorov in sklepov o uresničevanju ustavnih sprememb v naši družbi. Predvsem bo treba pri ocenjevanju delovanja organizacij in članov ZK razločevati delovanje in ravnanje tistih članov, ki glede na svoje delovne mesto ali družbeni položaj lahko v mnogo večji meri vplivajo na ekonomske in družbene odločitve, od delovanja in ravnanja članov, ki v gospodarskem in družbenem življenju nimajo tolikšnega vpliva in veljave.

Odgovornost za protisamoupravno ravnanje bo morala torej biti v prihodnje bolj kot doslej prenosorazmerna z obsegom družbene škode, ki jo povzročajo nekateri vplivni posamezniki in skupine ljudi – če res želimo vpljati več reda v naše gospodarsko in družbeno življenje.

V. K.

Novo v Kotljah

Kotljam, naselju v bližini Raven na Koroškem, napovedujejo v prihodnjih letih hiter razvoj. Občinska skupščina Ravne na Koroškem je te dni že potrdila pravilnik za izvajanje zazidalnega načrta za del naselja Kotlje. Na osnovi tega načrta, ki ga je izdelal Ljubljanski urbanistični zavod, bodo novo naselje gradili v etapah, morali pa bodo vse gradnje vključiti v že obstoječo arhitekturo okolice.

V novem naselju bodo zgradili 188 hiš, od tega v prvi etapi 34, v katerih bo živelo okrog 1.000 prebivalcev. Za potrebe novega naselja bodo ob obstoječem zgradili še eno šolsko poslopje, predvidena pa je tudi gradnja vrtca, otroških igrišč in nekaterih drugih objektov.

V centru naselja, pred šolo, pa naj bi – kot predvidevajo urbanisti – postavili tudi osrednji spomenik rojaku iz Kotelj, pisatelju Lovru Kuharju – Prežihovemu Vorancu.

(An)

900 gostov na dan, sedaj pa jih je za dobro polovico manj.

Vodstvo Šobca se je odločilo, da najmanj dve prihodnji leti posveti nadaljnjemu izboljševanju kampa, obenem pa je že pripravilo tudi večji program, s katerim načrtuje gradnjo velike restavracije in trgovine ter ureditev manjšega dnevnega kampa z umetnim jezercem zunaj se-

MODNA HIŠA S POSLOVNIMI ENOTAMI V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

Pokojnina in zaposlitev

TRETJE NADALJEVANJE

V naši družbi in še posebno v našem gospodarstvu so deficitarni mnogi kvalificirani in visokokvalificirani kadri. Mnogo teh kadrov odhaja in bo verjetno še odhajalo v tujino. Tako se npr. čujejo glasovi, da gospodarskim organizacijam primanjkuje vodilnih računovodskih kadrov v takšnem obsegu, da je nekaterim zaradi tega že otežkočeno redno delo in poslovanje. V članku „Nihče za občinsko upravo?“, objavljenem v „Delu“ z dne 1. 7. 1972, smo brali, da delo uprave v občini Bežigrad ni na tekočem, ker ta občina kljub večkratnim razpisom ne more dobiti upravnih delavcev, tudi pripravnikov ne.

O takšnem stanju pravi tudi članek pod naslovom „Pomanjkanje delovne sile“ v Gospodarskem vestniku z dne 14. 7. 1972. Tudi podatki zveznega zavoda za statistiko govore o tem. Znano je, da bi nekatere zdravstvene, znanstvene, prosvetne in druge ustanove, pa tudi gospodarske organizacije le težko delovale brez zaposlenih visoko strokovnih upokojenec. Ni se čuditi, da so često prav dobrodošli upokojniki, posebno kvalificirani in visokokvalificirani stro-

kovnjaki, da se še zaposlijo. Moramo se torej vprašati, ali je gospodarsko in družbeno bolj smotno in racionalno, da družba še koristi dopolnilno delo upokojenec, ali pa, da jih z destimulacijo in omejitvenimi ukrepi za zaposlovanje obsoja na sprehajanje in posedanje po parkih.

Nekaj drugega pa bi seveda bilo, če bi upokojniki odjedali delovna mesta mlajšim. Tu pa so družbene sile poklicane in dolžne, da to preprečijo.

Zaradi zmanjševanja pokojnin bi se z neizplačanim delom le-tih povečali skladi za pokojninsko zavarovanje. Ti odtegljaji bi torej postali eden od virov financiranja sklada. Zakon pa med viri financiranja ne omenja tega vira.

Da preprečimo hude „ekscese“, bi bilo torej potrebno iskati drugačno rešitev. Družbeno bolj upravičena od predlagane rešitve bi bila rešitev, izhajajoča iz načela solidarnosti med delovnimi ljudmi. Kakor se z družbenim dogovorom določa najvišji dopustni osebni dohodek iz delovnega razmerja v republiki, tako bi se lahko z družbenim dogovorom tudi dogovorili, da pokojnina in osebni dohodek iz delovnega razmerja ne smeta presežati tega najvišjega za

MNENJA IN STALIŠČA

aktivne delavce dopustnega osebnega dohodka. Če bi neka delovna ali druga organizacija upokojnemu izplačevala tako visok osebni dohodek, da bi njegovi skupni dohodki presegali dogovorjeni maksimum, pa naj bi bilo predvideno plačevanje posebnega prispevka od tega presežka, ki bi bil še bolj progresiven od prispevka, veljavnega za aktivne delavce. Od plačevanja takšnega povečanega prispevka bi morda kazalo izvesti delovne organizacije, ki zaposlujejo deficitarne in visoko strokovne kadre.

Možna je še druga rešitev (ki za letos že velja po zakonu o davkih občanov), da se upokojenec, ki dosega izredno visoke osebne dohodke, progresivno obdavi, čeprav je tudi vprašljivo, če je takšna trikratna obdavčitev osebnega dohodka veljavna edino za upokojnence (z rednim prispevkom – z dopolnilnim republiškim davkom – z davkom na skupni dohodek občanov) v skladu z ustavo.

Zakoni morajo biti v skladu z ustavo. Zato smo prepričani, da bodo zakonodajni forumi, preden se bodo odločili za dokončno rešitev problema, temeljito pretehtali vse v poštev prihajajoče vidike, posebno pa še ustavno-pravne. Prepričani smo, da ne bo prišlo do sprejetja zakona, ki bi že ob svojem rojstvu nosil v sebi kal bodočih ustavnih sporov.

Brez dvoma bo tudi naša javnost v resni razpravi dala pomemben prispevek za pravilno, smotno in humano rešitev problema, ki bo tudi v skladu z ustavo.

DR. IVAN BELJE

PARTIZANSKA KNJIGA

obveščaja:
POTUJOČA
KNJIGARNA
bo v:
 ● torek,
 29. avgusta 1972
TRZIN — LOKA
 ● sredi,
 30. avgusta 1972
MORAVČE
 ● četrtek,
 31. avgusta
MENGEŠ
 ● petek,
 1. septembra 1972
LUKOVICA
 ● sobota,
 2. septembra 1972
DOMŽALE

NAŠE GESLO: Dobra knjiga v vsako vas!
KNJIŽNI HRAM
NA KOLESIH
 razstavlja, prodaja, sprejema naročila in prednaročila za knjige, revije in časopise VSEH SLOVENSkih ZALOŽB.

Antični park do leta 1986

Rimske izkopanine v Šempetru pri Celju vsako leto privabljajo več obiskovalcev. Mnogo jih je tudi iz drugih držav, predvsem turistov, ki potujejo po cesti Ljubljana-Celje.

Turistično društvo je lepo uredilo izkopanine v Antičnem parku, kot domačini imenujejo prostor z urejenimi izkopaninami. V načrtu pa imajo nadaljnjo ureditev tega parka. Tako naj bi do leta 1986 dokončno uredili vzhodni del nekropole, končali s prvo in drugo etapo izkopavanja, rekonstruirali odkrite grobnice, napravili preizkusne sonde ob cerkvi, zgradili lapidarij in rekonstruirali rimsko vojaško taborišče v Ločici.

Za ta dela bo turistično društvo potrebovalo po sedanjih cenah nad tri milijone dinarjev.

MB

Dober vpis

Vpis na koroške srednje in strokovne šole je zaključen. Razveseljivo je, da se je za šolanje na omenjenih zavodih odločilo več učencev kot v prejšnjih letih, ko so mnogi absolventi osnovnih šol odhajali na nekvalificirana dela ali ostajali doma na kmetijah.

Na gimnaziji na Ravnah so v prvi letnik sprejeli 120 odličnih in prav dobrih osmošolcev. Ekonomska srednja šola v Slovenj Gradcu bo v naslednjem šolskem letu imela tri prve razrede s 30 dijakov, trgovski oddelek pa je sprejel kar 120 novincev. Precejšen je bil vpis na ravnanski šolski center.

V dvoletni kmetijski šoli na Muti bodo v prvi letnik sprejeli novince, prihodnje leto pa bodo verjetno ustanovili še gospodinjstvo šolo. Na jesen bo v Muti pričel z delom zagotovo tudi dislocirani oddelek velenjskega rudarskega šolskega centra, ki ga bodo ustanovili zato, da bi pospešili vzgojo strokovnega kadra, ki ga za širjenje proizvodnje zelo potrebujejo. Dislocirani oddelek bodo obiskovali tudi vajenci kovinske stroke iz drugih delovnih organizacij iz Dravske doline. Tudi v dvoletni gozdarski šoli pri CG Slovenj Gradec bodo v prvi letnik sprejeli 30 fantov.

Delavski univerzi iz Slovenj Gradca in z Raven bosta v šolskem letu 1972-73 pripravili tudi več oddelkov višjih in srednjih šol ter več tečajev, kar je lepa prilagoditev, da si koroški delavci pridobijo ustrežnejšo izobrazbo.

V. R.

KULTURNA AKCIJA PARTIZANSKE KNJIGE IN SINDIKATOV

VSAKEMU DELAVCU — DOBRO KNJIGO!

V mednarodnem letu knjige 1972 vabi Partizanska knjiga s svojo potujočo knjigarno k sodelovanju občinske sindikalne svete in osnovne sindikalne organizacije ● Delavci naj bi ceneje prišli do dobre knjige

Potujoča knjigarna bo sredi letošnjega novembra sklenila svoj prvi krog. Od lanskega oktobra, ko je namreč založba Partizanska knjiga napotila to knjigarno v posebnem avtobusu po Sloveniji, je potujoča knjigarna obiskala že domala vse slovenske občine, razen pet ljubljanskih, ki so s knjigarnami in knjižnicami dobro oskrbljene. Najdlje se je zadrževala v odročnih krajih, ki nimajo knjigarn in le skromne ali nikakršne knjižnice. Največ propagandnega dela za dobro knjigo pa je

hodki. Partizanska knjiga pričakuje, da bi s popustom založb in z določenim popustom, ki bi ga omogočili v okviru občin ali delovnih organizacij, delavcem lahko omogočili nakup knjige s 30 do 40 % popustom.

POZIV BO TREBA PONOVI

V pismu, ki so ga naslovili na vsa občinska sindikalna vodstva, so poprosili za odgovor, koliko odstotkov so pripravljeno kriti pri nakupu knjig za delav-

jih glede na svojo vlogo in cilje in lastno organiziranost lahko opravi. Vloga in cilj sindikalne organizacije pa je gotovo tudi v tem, da pomaga razvijati kulturne interese in navade med delavci. V tem pogledu je interes za dobro knjigo gotovo na prvem mestu. V omenjenem družbenem dogovoru o kulturni akciji smo med drugimi neposrednimi nalagami tudi zapisali, „naj bi skrbno zasnovana in domišljena akcija spodbudila gibanje za dobro knjigo in pomagala odstranjevati ovire (problem cene knjige, mreža knjižnic, razširjanje dobre knjige itd.) ter skušala na najrazličnejše načine prebujati zanimanje za kvalitetno knjigo (obveščanje, literarni večeri ip.).“

Kot nosilec ene izmed vrstnih akcij se je zdaj pojavila Partizanska knjiga. Upajmo, da njen poziv k sodelovanju sindikatov ne bo ostal le apel, temveč da bo spodbudil dobro organizirano akcijo tudi s strani sindikatov. Občinski sindikalni sveti in osnovne sindikalne organizacije lahko prispevajo, da bo dobra knjiga po tej poti bolj množično prišla med delavce. Tam, kjer že delujejo komisije za izobraževanje in kulturo pri občinskih sindikalnih

svetih (ali komisije za rekreacijo in kulturo), bo to vsekakor lažje. Drugod pa bomo gotovo morali poiskati za začetek vsaj posameznika, ki bo dobival vse informacije o dogajanju na knjižnem trgu in jih skušal na različne načine posredovati sindikalnemu članstvu. Tudi to bo seveda lažje tam, kjer imajo tudi osnovne sindikalne organizacije svoje komisije, ki se ukvarjajo s kulturnimi interesi zaposlenih. Akcija „Vsakemu delavcu dobro knjigo“ bo uspela, če se je bomo lotili konkretno, če jo bodo izvajali odgovorni in zainteresirani posamezniki oziroma komisije.

Potujoča knjigarna bo svoj drugi krog obhoda po Sloveniji namenila podjetjem. Vsaj enkrat, če ne dvakrat na leto, bo obiskala vse večje delovne organizacije. Poleg vseh svojih drugih uslug bo prirejala za članke kolektivov, tudi razgovore o knjigi ali literarno-glasbene večere oziroma razgovore o zgodovini NOB, kakršne je tudi doslej že z uspehom priredila v marsikaterem kraju. Konkretni akciji Partizanske knjige torej ne smemo nameniti le naše načelne naklonjenosti, temveč ji z lastno organiziranostjo pomagati, da bo med delavci imela res najširši odmev.

SONJA GAŠPERŠIČ

Doslej je potujoča knjigarna obiskovala predvsem odročne kraje, kjer ni knjigarn, knjižnice pa so skromne ali jih sploh ni

potujoča knjižnica doslej opravila med šolsko mladino, saj so se za to kulturno akcijo Partizanske knjige najbolj zainteresirali ravnatelji šol in učitelji.

Potujoča knjigarna, ki prodaja knjige, revije in časnike, sprejema naročila in prednaročila, istočasno pa v avtobusu razstavlja okoli 3000 knjig vseh slovenskih založb, tudi proučuje konkretne interese ljudi za čitanje in njihove možnosti, da bi prišli do dobre knjige. Da bi povečali zanimanje za literaturo, za knjigo, prirejajo tudi literarno-glasbene večere, ki se jim radi odzovejo književniki in glasbeniki, seveda pa tudi poslušalci. Seveda tam, kjer takšno njihovo pobudo domači organizatorji sprejmejo.

DRUGI KROG — PO DELOVNIH KOLEKTIVIH

Partizanska knjiga se je torej s potujočo knjigarno že doslej zelo konkretno in uspešno vključila v kulturno akcijo ob mednarodnem letu knjige 1972. Za jesen pa je že pripravila nov načrt.

Jeseni želi Partizanska knjiga s to svojo kulturno akcijo prodreti med delovne kolektive. Že v juliju so se po dogovoru na republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije s posebnim pismom oglasili pri vseh občinskih sindikalnih svetih. Obvestili so jih, da je založba Partizanska knjiga v počastitev mednarodnega leta knjige pripravljena nuditi vsem članom Zveze sindikatov Slovenije pri nakupu njenih knjig 20 % popust. Na založbi pravijo, da so prepričani, če bodo uspeli vzpostaviti dobro sodelovanje s sindikalnimi vodstvi v občinah in v kolektivih, da bi kasneje popustu pri nakupu knjig sledile tudi druge slovenske založbe. To svojo akcijo med članstvom sindikata organizira Partizanska knjiga namreč pod geslom: Vsakemu delavcu dobro knjigo!

Vemo, da so za mnoge delavce knjige predrage, predvsem za tiste z nizkimi osebnimi do-

Potujoča knjigarna je tudi organizator literarno-glasbenih večerov. Naš posnetek je iz Šempetra v Savinjski dolini

ce v njihovi občini. Zeleli pa so tudi, da bi jim sporočili, kdo bi bil pri občinskem sindikalnem vodstvu lahko osebno odgovoren za distribucijo knjige v tej akciji.

Povedati je treba, da je bil termin in rok za tak odgovor precej neprimeren, saj so v juliju bili tudi člani sindikalnih vodstev množično na dopustu. Zato ni čudno, če je doslej Partizanska knjiga prejela le en odgovor, in to od Občinskega sindikalnega sveta Trbovlje. Poziv k skupni akciji za razširjanje dobre knjige med delavci bo vsekakor treba ponoviti še v septembru. In upajmo, da na občinskih sindikalnih svetih ne bodo tega poziva vrgli v koš, saj gre za pomembno akcijo, kakršne so navedene tudi v družbenem dogovoru o kulturni akciji, ki so ga na ravni republike sklenile politične in kulturne organizacije, pobudnik tega dogovora pa je bil prav sindikat.

Ze večkrat je bilo ugotovljeno, da pomembnejših premikov na kulturnem področju ni mogoče doseči, če ne bo prisotno hotenje, izraženo v povsem določenih oblikah aktivnosti. Od načelnih razprav smo vsi že utrujeni, konkretnih rezultatov pa puščajo take razprave malo za seboj.

Vsak na svojem področju bi moral opraviti tiste naloge, ki

Spodbudnejše

● Letos pomladi in poleti je vodstvo rudarskega šolskega centra Zasavskih premogovnikov razvilo intenzivno dejavnost, da bi privabilo v šolo nove gojence

Kolektiv zasavskih premogovnikov se ne ubada samo s težavami v zvezi z nelikvidnostjo, vdori vode v nekatera jamska delovišča, materialnimi stroški in drugimi podobnimi problemi, vse bolj ga pesti tudi pomanjkanje kvalificiranih delavcev. Vsako leto namreč odide v zaslužni pokoj okoli 130 do 150 rudarjev, pa tudi fluktuacija je znatna. Spričo tega v podjetju že nekaj let planirajo vsakoletno proizvodnjo premoga tudi na podlagi številna razpoložljivih delovnih rok, kajti mehanizacija, kljub temu da je vse več, vendarle še ne more nadomestiti delovnih moči. Zanimanje za rudarski poklic seveda iz leta v leto upada, kaže pa, da so tokrat v rudarskem šolskem centru ubrali pravilno pot za pridobivanje novih gojencev, saj zlepa niso vpisali 58 novih vajencev, kot so jih pred dnevi.

Največ novih gojencev bo prišlo iz sosednjih republik, posebno iz Bosne in Hercegovine, nekaj iz SR Hrvaške, precej pa tudi iz Slovenije. V rudarskem šolskem centru so ubrali tudi nekatere druge poti za izboljšanje praktičnega in teoretičnega pouka vajencev. Uredili so sodobno učno delavnico, mehanizirali jamska delovišča, kjer se bodoči kvalificirani rudarji pripravljajo na svoj poklic, precej pa so storili tudi za nadaljnjo ureditev internata, kjer imajo gojenci vse možnosti za učenje pa tudi zabavo in razvedrilo. K vsemu temu pa bi vendarle kazalo zastaviti še eno vprašanje. Ali ni sedanje šolanje rudarskih gojencev, ki traja tri leta, nekoliko predolgo? Vse kaže, da bo treba ugrizniti tudi v to jabolko.

Ime in priimek

Naslov

Podpis

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristonek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: .....

Točen naslov: .....

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.- din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

NOVINAR SE JE USTAVIL V PERUTNINSKEM KOMBINATU »PIVKA« V NEVERKAH

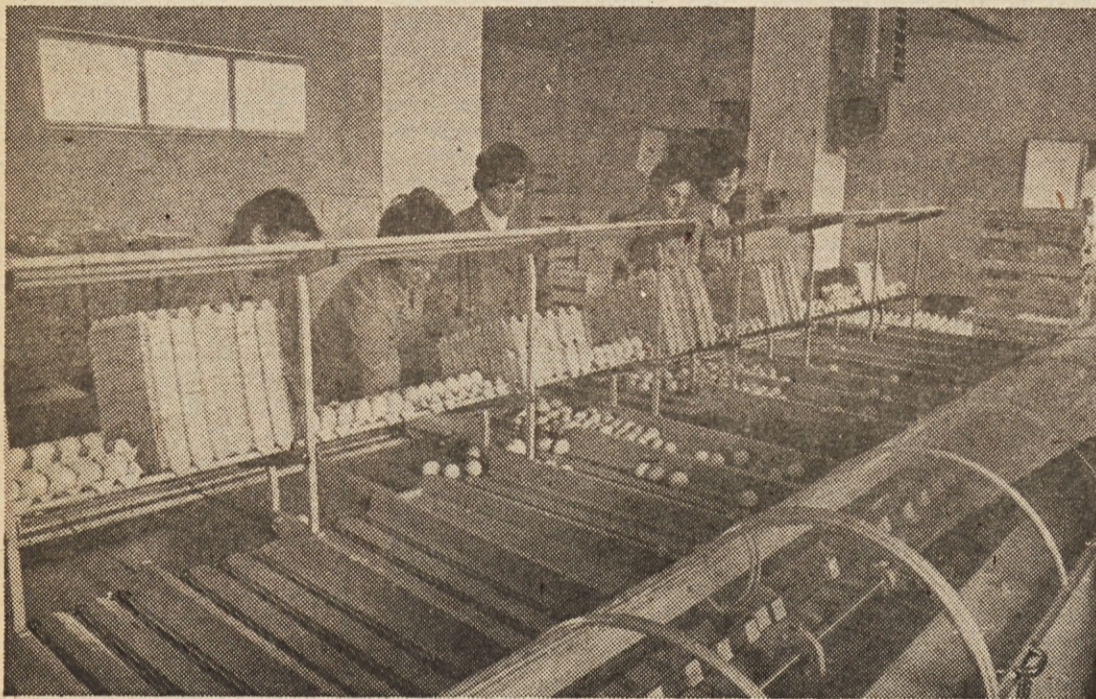
Trda, toda učinkovita šola samoupravljanja

»Pri naši hiši nismo samo zadovoljni prežvekovalci trenutne usode niti se ne gremo zapečkarje, ki upajo živeti od danes do jutri. Nasprotno, polni smo načrtov, kako se rešiti utesnjenosti v današnjih razmerah gospodarjenja, kako obrniti naš dinar, da bi okrepili gospodarsko moč in učinkovitost kombinata ter ustvarili večji kos kruha za slehernega delavca, ki že leta in leta ostaja zvest Neverkam in kljub težavam ne odneha, ker trdno upa, da se stvari počasi, toda zagotovo premikajo v njegov prid.«

Ko sem jih ondan obiskal, sem nosil s seboj teh nekaj stavkov, ki sem jih prepisal iz letošnje prve številke »Peresa primorskih perutninarjev«, glasila delavcev in kooperantov kombinata »Pivka«. S seboj sem vzel še tisto izjavo sekretarja centralnega komiteja naše partije inž. Andreja Marinca o vzrokih tako imenovanih »konfliktnih situacij« v delovnih organizacijah, ki zadeva tudi Neverke. Jeseni leta 1970 je namreč prišlo do notranjih nemirov in prekinitve dela v nekaterih delovnih kolektivih — mednje sodi tudi kombinat »Pivka« — in januarja lani je na seji centralnega komiteja njegov sekretar med drugim dejal:

od Reke do Nove Gorice. Iz nekdanjega centra za proizvodnjo valilnih jajc in en dan starih piščancev je v teh letih nastala ena največjih perutninskih farm v Jugoslaviji, ki bo letos prodala na slovenskem, hrvaškem, bosanskem in makedonskem trgu več kot deset milijonov kilogramov mesa brojlerjev in kokoši. Marsikdo se sprašuje, kako je bilo mogoče doseči tak uspeh v okolju, kjer dotlej domala sploh ni bilo nobenih strokovnih in delovnih izkušenj za tako občutljivo gospodarsko zvrst. Res ni bilo lahko. Delati je bilo treba ob petku in svetku in še danes je tako. Delovni pogoji so težavni, življenjske razmere pa tudi, in

„ozko grlo v proizvodnji“, kot mi je rekla Ljudmila JENKO, delavka pri tekočem traku, ki dela v klavnici že dobrih deset let. „Kooperanti terjajo od kombinata vse več enodnevnih piščancev in čez kakšnih 58 dni jih dobimo nazaj, godne za zakol. Letos dobivamo v klavnico vsak dan 25.000 komadov in naša letošnja proizvodnja je za 20 odstotkov večja kot lani. Januarja letos smo zahtevali šestanek, ker so nas že tako bolele roke, da nismo več mogli dobro delati. Saj veste, kako je, če delaš vsak dan, pa naj bo praznik ali nedelja. In še trak te priganja. Zdaš je malo boljše, ker so prišli nekateri novi delavci. Med nami je že 15 de-

Veliko povpraševanje je tudi po svežih jajcih. V avtomatičnih sortirnicah jih odberejo po velikosti, vložijo v kartone in vsak dan odpošljejo naprej

„V mnogih primerih je šlo za grobo izrabljanje samoupravnih pravic delovnih ljudi, povsod pa je bilo precej primesi tehno-kratskih, hierarhičnih in birokratskih odnosov in odločanja o najozžem krogu in ob formalnem soglasju organov samoupravljanja. To je nujno moralo pripeljati do spopada med razvito samoupravljalno zavestjo delavcev in težnjami po odtujevanju pravice do samoupravljanja.“

Vedel sem tudi, da so samoupravni organi perutninskega kombinata v Neverkah to oceno podprli. Zato sploh nisem spraševal po vzrokih takratnih sporov. Bolj me je zanimalo, kaj so storili, da bi delavci lahko odločali o gospodarjenju, poslovanju in o delitvi na kar najbolj demokratičen način.

NAJPREJ SO MI GOVORILI O GOSPODARSKI RASTI KOLEKTIVA

„Ko se je pred kakimi trinajstimi leti prvič zaslislalo čivkanje piščancev v opučenih prostorih bivšega vojaškega podjetja in v novozgrajenih hlevih v Neverkah,“ je dejal Stane KALUŽA, diplomirani ekonomist in zdajšnji direktor kombinata, „ni nihče pričakoval, da se bo iz tega razvilo podjetje, ki daje danes delo in zaslužek kakim 950 delavcem in kooperantom na področju

še zdaj se ubadamo s problemi okrog stanovanj, otroškega varstva, prehrane na delu in prevoza delavcev. To velja za vse naše obrate od Zabič do Raven in Neverk, od tovarne močnih krmil in klavnice, do matičnega jata, valilnice in sortirnice.“

Kasneje sem iz obilice gradiva, ki so mi ga dali, prepisal: „Še leta 1960 so republiški organi, ki so planirali brojlersko proizvodnjo perutnine, ugotavljali, da bomo čez deset let porabili na Slovenskem največ 5000 ton tega mesa letno. Fa so se uštel. Lani je proizvodnja mesa brojlerjev in kokoši dosegla v Sloveniji 28.000 ton (v Neverkah so lani povečali svojo proizvodnjo v primerjavi s predlanskim letom za 23 odstotkov), letos pa bodo perutninske farme poslale na trg še nekaj tisoč ton mesa več. Toda kljub temu se je zvezni izvršni svet pred nedavnim odločil, da bomo piščance še uvažali. Povpraševanje po brojlerskem mesu je izredno veliko, saj družega mesa primanjkuje ali pa je relativno drago, in tako se perutninskim kombinatom odpirajo široke možnosti razvoja.“

POTEM SO MI GOVORILI O STARI IN O NOVI KLAVNICI

Zdajšnja klavnica je premajhna in zastarela in je zanj

delavcev, ki bolehalo za kroničnimi boleznimi, ki so posledica neurejenih delovnih pogojev, in ne vem, kako bi bilo, če bi šlo še dolgo tako.“

Proizvodnja brojlerjev je letos velika in prihodnja leta bo še večja, klavnica pa je majhna in utesnjena in zato so letošnjo pomlad začeli graditi streljaj stran od matičnega podjetja novo klavnico, za katero bodo porabili kake tri milijarde starih dinarjev. Polovico te vsote so zbrali sami ali pa so vzeli kredite pri svoji poslovni banki, za drugo polovico so si zagotovili sredstva iz tako imenovanih komercialnih kreditov in od direktorije za materialne razerve.

Okrog te klavnice je bilo veliko razprav, ker se niso mogli sporazumeti, kje naj bi jo gradili. Delavci v kombinatu (kakih 500 jih je, skoraj toliko pa je kooperantov) so zahtevali, naj jo zgradijo v njihovi dolini. Toda tam takrat ni bilo dovolj vode. Potem so iskali lokacijo v Ilirski Bistrici, v Postojni, v Ribnici in na Kalu, hkrati pa so se začele razprtije, ki so privedle do tega, da je kolektiv predlansko zimo zamenjal vodstvo kombinata. Zdajšnje vodstvo podjetja in strokovni kader, ki je ostal ali pa se je v minulem letu na novo zaposlil (28 zaposlenih ima visoko in višjo strokovno izobrazbo), sta se sporazumela s postojnskim vo-

Na tekočem traku v Neverkah oskubijo in očistijo na tisoče piščancev. Potem jih lepo zapakirajo in odpošljejo na trg

dovodom, ki je zagotovil, da bo že letos poleti vode več kot dovolj. Upajo, da bodo marca prihodnje leto začeli v novi klavnici poskusno proizvodnjo.

Kljub tolikšni investiciji za en sam obrat v kombinatu, pa niso pozabili na potrebe drugih proizvodnih enot in kooperantov. Letos so jim namenili več kot pol milijarde starih dinarjev. Do korenitejših sprememb pa bo lahko prišlo šele tedaj, ko bodo dogradili klavnico. Zlasti čaka na te spremembe tovarna močnih krmil. Leta 1968 so v tem obratu naredili 20.511 ton močnih krmil, lani več kot 38.000 ton, letos pa bodo, kot kaže, presegli načrtovanih 42.000 ton. Proizvodnja je torej vedno večja, skladiščni prostori in naprave za razkladanje pa so tolikšne, kot tedaj, ko so ob koncu leta ugotavljali za polovico manjši proizvodni uspeh. Ivan ZAFRED, delavec v tovarni močnih krmil, je povedal: „Komaj čakamo, da bomo pri investicijah tudi mi prišli na vrsto.“

ZAKAJ SODIJO, DA JE BILA NJIHOVA ŠOLA SAMOUPRAVLJANJA TRDA PA VENDAR DOKAJ UČINKOVITA

Predvsem so spoznali, da problemov, pa naj bodo še tako pereči in naj povzročajo še takšne težave, ni moč reševati s prerakanjem in z dvignjeno pestjo. Zdaš se večkrat shajajo in se več pogovarjajo in dogovarjajo, zlasti pa o delovnih pogojih in o delitvi osebnih dohodkov. (Lani so dosegli poprečno 1640 dinarjev mesečno in so bili na prvem mestu v občini. V to vsoto pa so vštete tudi nadure. Brez njih so na primer delavci v klavnici zaslužili poprečno 1280 dinarjev na mesec.) Šofer Pavle ČELHAR je dejal: „Pred dvema letoma in že poprej ni bilo pravega sodelovanja med upravo in delavci. Prihajalo je do sporov, ki bi jih samoupravni organi lahko takoj rešili, če bi delovali tako, kot bi

morali, pa so bili le podaljšek roke uprave. Zdaš se večkrat sestajamo in samoupravni organi so bolj učinkoviti.“ Karel GUSTINCIC, šofer, pa je dejal: „Ja, pogovorimo se s tistimi člani delavskega sveta, ki delajo med nami, neposrednega vpliva pa zdaj še nimamo.“ Inž. Marija ŠTEFAN, predsednica komisije za družbeni standard, ki je v valilnici nadzorovala nakladanje enodnevnih piščancev na tovornjake, pa je rekla: „Vse te samoupravljalne težnje bomo skušali oblikovati v sporazum o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela.“ Škoda je le, da o tem, kaj naj bi bile temeljne organizacije proizvajalcev, govorijo predvsem v samoupravnih organih in v upravi, delavci pa bolj malo vedo, kakšne dolžnosti in pravice jim prinašajo ustavna dopolnila. Vsi, s katerimi sem se pogovarjal, so mi zatrjevali, da med delavci ni moč občutiti sindikata in partije. Šola, o kateri sem govoril v naslovu, torej še ni končana. Obljubil pa sem jim, da jih bom spet obiskal, ko bodo maturirali.

JANEZ VOLJČ

-M. S.

Obiranje hmelja v Savinjski dolini je v polnem teku. Letošnji pridelek kaže, da bo nadpovprečen in da ga bo v Sloveniji letos okoli 3.500 ton, kar je za 15 % več kot lani. Kako bo točno, bomo videli čez kakih deset dni, ko bo hmelj ves obran. Letos obira hmelj okoli 8500 obiralcev in 25 obiralnih strojev. Menijo, da bodo z leti obirali ročno le kakih 20 % hmelja. Letos plačajo za 1 škafov obranega hmelja obiralcem 3,80 din brez hrane in 3,20 din s hrano in stanovanjem. Ko smo malo povprašali po Savinjski dolini, koliko letos naberejo, nas je pri hmeljarju na Bregu pri Polzeli kar presenetilo, ko smo izvedeli, da je obiralka Trezi Kropina nabrala 33 škafov hmelja na dan. Sedaj si hmeljarji želijo samo še lepega vremena, da bi čimprej obrali hmelj, da ga ne bi napadle kakšne bolezni.

T. TAVČAR

ZNANI ZMAGOVALCI TUDI v rokometu, balinanju in plavanju

V nadaljevanju tekmovanja na XIII. SŠI v Trbovljah so se končale borbe še v treh tekmovalnih disciplinah: rokometu, balinanju in plavanju 4 x 50 m prosto.

ROKOMET

V rokometu je nastopilo 9 ekip iz 7 osnovnih organizacij sindikata. Tekmovanje je potekalo po enojnem liga sistemu. V devetih krogih je bilo skupno odigranih 28 tekem. Vse tekme so bile iz kola v kolo bolj zanimive. Najzanimivejše tekme so bile, ko so se srečali kandidati za prva mesta, ekipe Strojne tovarne Trbovlje (lanskoletni zmagovalci), RUDISA, ISKRE in Investicijskih birojev. Ekipa Strojne tovarne Trbovlje ni uspela obdržati lanskoletnega naslova. Prvo mesto je presenetljivo dosegla ekipa ISKRE, ki je premagala vse svoje nasprotnike. Novinec v ligi – ekipa TP „Prvi junij“ – je po odstopu ekipe SGP „Zasavje“ zasedla zadnje mesto, vendar vse kaže, da bo v naslednjem letu posegla po višjih mestih.

Končni vrstni red: 1. ISKRA 8 točk, 2. Investicijski biro 7, 3. Strojna tov. I. 6, 4. RUDIS 5, 5. Strojna tov. II. 4, 6. Strojna tovarna III. 3, 7. Elektrarna 2, 8. TP „Prvi junij“ 1, 9. SGP „Zasavje“ 1.

BALINANJE

Tekmovanje v balinanju je potekalo na novem balinališču Investicijskih birojev Trbovlje in tudi v organizaciji te sindikalne organizacije. V tej disciplini je nastopilo 8 ekip iz 5 osnovnih organizacij sindikata. Ponovno smo videli, da ima Strojna tovarna najboljše balinarje.

Končni vrstni red: 1. Strojna tovarna II 7 točk, 2. Strojna tovarna III 6, 3. Strojna tovarna I 5, 4. Cementarna 4, 5. Investicijski biro II 3, 6. Investicijski

biro I 2, 7. Elektrarna 1, 8. SGP „Zasavje“ 1.

PLAVANJE

4 x 50 m PROSTO:

Tekmovalna disciplina „plavanje“ 4 x 50 m prosto je bila letos prvič na sporedu. Prijavilo se je 9 ekip iz 7 osnovnih organizacij sindikata. Tekmovanje je organiziral PK ŠD „Rudar“. Nastopilo je skupno 11 štafet, ki do dosegle solidne rezultate. Prvo mesto in pokal je osvojila 1. ekipa Termoelektrarne Trbovlje, za katero so nastopili:

Kravogel, Arzenšek, Zelenšek in Flis.

Končni vrstni red štafet: 1. Elektrarna I 2:02,8, 2. RUDIS 2:12,3, 3. Elektrarna II 2:20,3, 4. Podjetje Meso 2:25,8, 5. Strojna tovarna I 2:30,8, 6. Strojna tovarna III 2:31,9, 7. SGP „Zasavje“ 2:32,3, 8. Investicijski biro II 2:34,0, 9. Cementarna 2:35,8, 10. Strojna tovarna II 2:49,3, 11. Investicijski biro I (odstopili).

Za to panogo je vladalo veliko zanimanje, kar je dokaz, da

bo prihodnje leto še več prijavljenih ekip. Pohvaliti moramo organizatorje tekmovanja, saj je tekmovanje potekalo brez zastojev.

V vseh disciplinah so predstavniki občinskega sveta Zveze sindikatov Trbovlje neposredno po končanem tekmovanju podelili lične pokale. Do zaključka je na sporedu še 6 tekmovalnih panog (nogomet, odbojka, namizni tenis, streljanje in šah).

FRANC SADAR

Partizan Slovenije in Komisija za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri Republiškem svetu SRS sta v letošnjih poletnih mesecih poskrbela za dva tečaja za organizatorje rekreacije. Oba tečaja sta bila v Gozdni šoli Partizana Slovenije v neposredni bližini Mozirja. Večina tečajnikov se bo prijavila tudi za nadaljevalni tečaj, ki bo po vsej verjetnosti meseca januarja v Ljubljani ali pa v Kranjski gori.

TRIM IGRE olimpiada posameznika

Trim igre so športna tekmovanja za vsakogar. Vsa si lahko izbere svojo tekmovalno panogo izmed mnogih športnih zvrsti.

Na olimpijskih igrah se bodo najboljši na svetu borili za medalje, tvoja olimpiada pa so TRIM igre, ki niso tekme za vrhunske dosežke, pač pa tekmovanje za zdravje, telesno krepitev in zdravo srce – za osebno srečo in zadovoljstvo.

V Ljubljani tečejo v organizaciji Komisije za rekreacijo pri MSZS in Mestne zveze za telesno kulturo že od 11. aprila 1972 redne TRIM IGRE za ekipe in posameznike iz delovnih kolektivov mesta Ljubljane. To je že drugo leto, da teče redna rekreacijska aktivnost, saj se je v zadnjem času občutno povečalo zanimanje za športno razvedrilo.

Program, ki ga dobijo vsi športni referenti ljubljanskih podjetij, obsega športne panoge, ki jih goji največ delovnih ljudi. Ti TRIM turnirji v malem nogometu, odbojki, namiznem tenisu in košarki tečejo skozi vse leto, v zimskem času pa preidejo v aktivnosti na snegu. Trim igre so zlasti priporočljive za delovne organizacije, ki za rekreacijo svojih članov še nimajo telovadnice, saj imajo tako tudi ti ljudje možnost orga-

nizirane rekreacije. Družinsko tekmovanje „Veleslalom Jana“, družinsko „Plavanje Jana“, nedeljske „Trim – Ski proge“, „Trim – steže“ pa so oblike športne aktivnosti, kjer se lahko športno udeležuje cela družina in ne le posameznik. Za katerokoli od aktivnosti, ki so v programu TRIM IGER, se lahko prijavi pisмено ali telefonično na Mestno zvezo za telesno kulturo Ljubljana, Tabor 14, tel. 322-529, kjer dobite tudi vse druge informacije.

Letos smo v akcijo TRIM vključili tudi plavanje. Na plavalnih tečajih za odrasle neplavalce, v organizaciji Mestne zveze, gostinskega podjetja Figovec in DRK Slovan, se je naučilo plavati več kot sto neplavalcev. Če pomislimo, da je plavanje poleg smučanja najbolj razširjena rekreacijska aktivnost in da je po zdravstveno-fizioloških vplivih med prvimi športnimi panogami, potlej vemo, koliko smo pomagali človeku, ki smo ga naučili plavati. Vsi ti ljudje so dobili nove, prijetne možnosti za krepitev zdravja in nove možnosti za oddih in razvedrilo.

JOŽE DROBNIČ

Kako je s telesno vzgojo v naših osnovnih šolah vemo. Je na dokaj nezavidljivi ravni, predvsem zaradi pomanjkanja telovadnic, in kar je še slabše: na urnikih je komaj dve uri na teden. Zdravniki, pedagogi, sociologi in drugi strokovnjaki sicer že dalj časa opozarjajo na nepravilno razmerje med teoretičnimi predmeti in šolsko telesno vzgojo, toda zaenkrat je še vse tako, kot je bilo pred leti. Ponekod imajo otroci dve uri na teden telovadbo, ponekod eno... , marsikje pa še ta pogosto odpade, ker za pouk telesne vzgoje ni „dobrih pogojev“.

Skratka, medtem ko si mi v novih učnih načrtih za osnovno šolo prizadevamo za uvedbo tretje ure telesne vzgoje, imajo naprednejše države telesnovzgojno aktivnost vsak dan. Razlogi, s katerimi utemeljujejo strokovnjaki potrebo po treh urah telesne vzgoje tedensko v osnovni šoli, so predvsem naslednji:

– Preobremenjenost učencev in nove življenjske razmere postavljajo zlasti pred mladostnika potrebo po ustreznem aktivnem počitku;

Stagnacija pomeni korak nazaj

– Zdravstveno stanje in telesne sposobnosti učencev upadajo, kar z drugimi besedami pomeni, da bomo potrebovali za ohranitev sedanjega stanja več ur telesne vzgoje;

– Z uvedbo petdnevnega delovnega tedna se dnevna koncentracija ur in intenzivnost dela bistveno ne bosta spremenili;

– Telesna vzgoja pomeni kompenzacijo drugim šolskim predmetom, saj pravilna šolska telesna vzgoja učencev ne obremenjuje;

– Merjenje in vrednotenje sposobnosti razvoja učencev postavlja novo vsebino in dodatne obveznosti učitelju telesne vzgoje;

– Z uvedbo petdnevnega delovnega tedna je po začasnih navodilih manj športnih dni (od sedem na štiri!);

– Pedagoških normativov, ki bi določali število učencev na enega učitelja telesne vzgoje pri eni uri še ni;

– Nekateri šole so zelo slabo opremljene, kar močno zmanjšuje aktivnost učencev in fiziološko vrednost pouka telesne vzgoje;

– Več kot tretjina osnovnih šol in učencev ima telesno vzgojo v združenih tako imenovanih „blok urah“. To pomeni, da imajo ti učenci telesno vzgojo le enkrat tedensko;

– druge republike (razen Makedonije) imajo šolski telesni vzgoji in šolskemu športu namenjenih več ur;

– V svetu že uvajajo v šolo telesno vzgojo vsak dan. V nekaterih državah dajejo ob redni telesni vzgoji poseben podarek plavanju, hoji, smučanju in drugim športom na planem.

Gre le za nekaj pripomb, ki pa so ne glede na to nedvomno precej zgovorne. Stagnacija na področju telesne vzgoje bi nedvomno pomenila korak nazaj in s tem neuresničljivo skrb za duševno in telesno zdravje naše mladine.

TRETJI DAN PLANINCEV 1972

V 1. in 11. številki XXIII. letnika Planinskega vestnika iz leta 1923 je kronist na strani 30, zapisal: Dne 4. oktobra 1922. je našel lovec Franc Osenjak z Most pri Zirovnici nedaleč od lovske kočice pod Srednjim vrhom mrtvega človeka, ki pa si ga isti večer ni ogledal... Truplo je moralo ležati v hosti in vejevju že več kot mesec dni, ker je bilo že močno razpadlo. Posebna komisija je ugotovila, da je verjetno ponesrečenec prišel pred meseci s Stola mimo Zatrežniške ute na Čelo in sestopal po Požganju, kjer so zelo nevarne pečine. Slabo opremljenemu je spodrsnilo. Razpadajoče ostanke so pokopali 9. oktobra na breznem pokopališču. Pri ponesrečenca so našli reševalci krstni list na ime Dragoljub Milovanovič, rojen 14. januarja 1902, v Beogradu, kandidat prava.

Pozneje, 25 in več let pozneje, po osvoboditvi je bilo ugotovljeno, da se je jeseni leta 1922. pri ilegalnem prehodu na poti z Dunaja preko Stola smrtno ponesrečil sekretar CK SKOJ Dragoljub Milovanovič, kateremu so pozneje mladinci postavili v Završnici spomenik.

V cilju čim večje aktivizacije in mobilizacije novih ljubiteljev in obiskovalcev gora iz delavskih in mladinskih vrst pripravilo vsako leto naša krovna planinska organizacija, Planinska zveza Slovenije s svojimi 115 matičnimi planinskimi društvi, stotimi pionirskimi in mladinskimi ter 25 alpinističnimi odseki ter 15 postajami Gorske reševalne službe veliko osrednjo proslavo in prireditev – dan planincev.

Dan planincev 1972 bo kot uvodna prireditev v počastitev osemdesetletnice našega organiziranega planinstva (1893 – 1973) v oboto in nedeljo 16. in 17. septembra v Završnici pod Stolom, pri spomeniku sekretarju CK SKOJ Dragoljubu Milovanoviču v spomin na njegovo tragično planinsko nesrečo pred petdesetimi leti.

Vsi planinci, pionirji, mladinke in mladinci, plezalci in alpinisti so skupaj z gorskimi vodniki in reševalci toplo in navdušeno pozdravili to zamisel.

Tretji dan slovenskih planincev bo torej v lepi dolini Završnice in Zingarice v počastitev spomina nekdanjega sekretarja CK SKOJ.

Posamezna planinska društva, posebno pa mladinske in taborniške organizacije iz jeseniške, radovljiške, trziške in kranjske občine se že dlje časa načrtno in prizadevno pripravljajo na to letošnjo osrednjo množično manifestativno prireditev, ki bo prav gotovo v vsakem pogledu preseгла vse dosedanje praznične dneve slovenskih planincev.

V močno razgibane predpriprave, ki so zajele najširši krog mladine in delovnih ljudi, ne samo v jeseniški, radovljiški, trziški in kranjski občini temveč vse Slovenije, so zadostno jamstvo, da bo dan planincev 1972 v Završnici v vsakem pogledu uspel in dosegel svoj namen. V priprave so se aktivno vključili poleg planinsko-alpinističnih organizacij tudi taborniki in mladinske ter druge družbenopolitične in telesnovzgojno-sportne organizacije. Pripravljalni odbori, ki so organizirani pri Planinski zvezi Slovenije, pri Taborniški republiški zvezi Slovenije in v drugih organizacijah, že sestavljajo izredno pester program prireditev, tekmovanj, plezalnih šol, prikazov plezanja in reševanja ter kulturne, pevske, recitacijske in zabavne točke.

Nad vse bodo tudi zanimivi izleti, množični pohodi in vsponi v čudovite predele bližnje in daljne okolice proti Begunjsčici in Dragi, proti Zelenici in Ljubelju, na najvišji vrh cvetočih in razglednih Koravnik Stol ali pa mimo Valvasorjevega doma na Pristavo v javorniških Kovatih. Iz Završnice in Zingarice tudi ni daleč skozi Vintgar na Bled ali v Prešernovo Vrbo.

Organizatorji pričakujejo tudi goste iz ostale Slovenije in drugih bratskih republik, Beograda in samostojnih pokrajin. Vsem bodo skušali pripraviti v Završnici in Zingarici prijetno bivanje med ljubitelji edinstveno lepih in mogočnih gora.

Letošnja osrednja množična planinska prireditev v spomin sekretarja CK SKOJ Dragoljuba Milovanoviča bo istočasno tudi družbenopolitična manifestacija za zdravo rast in napredek množičnega rekreativnega planinstva in vzpon plezalnega športa in alpinizma.

U. Ž.

g.beltrame
TRIESTE – Corso Italia 25 – Trst

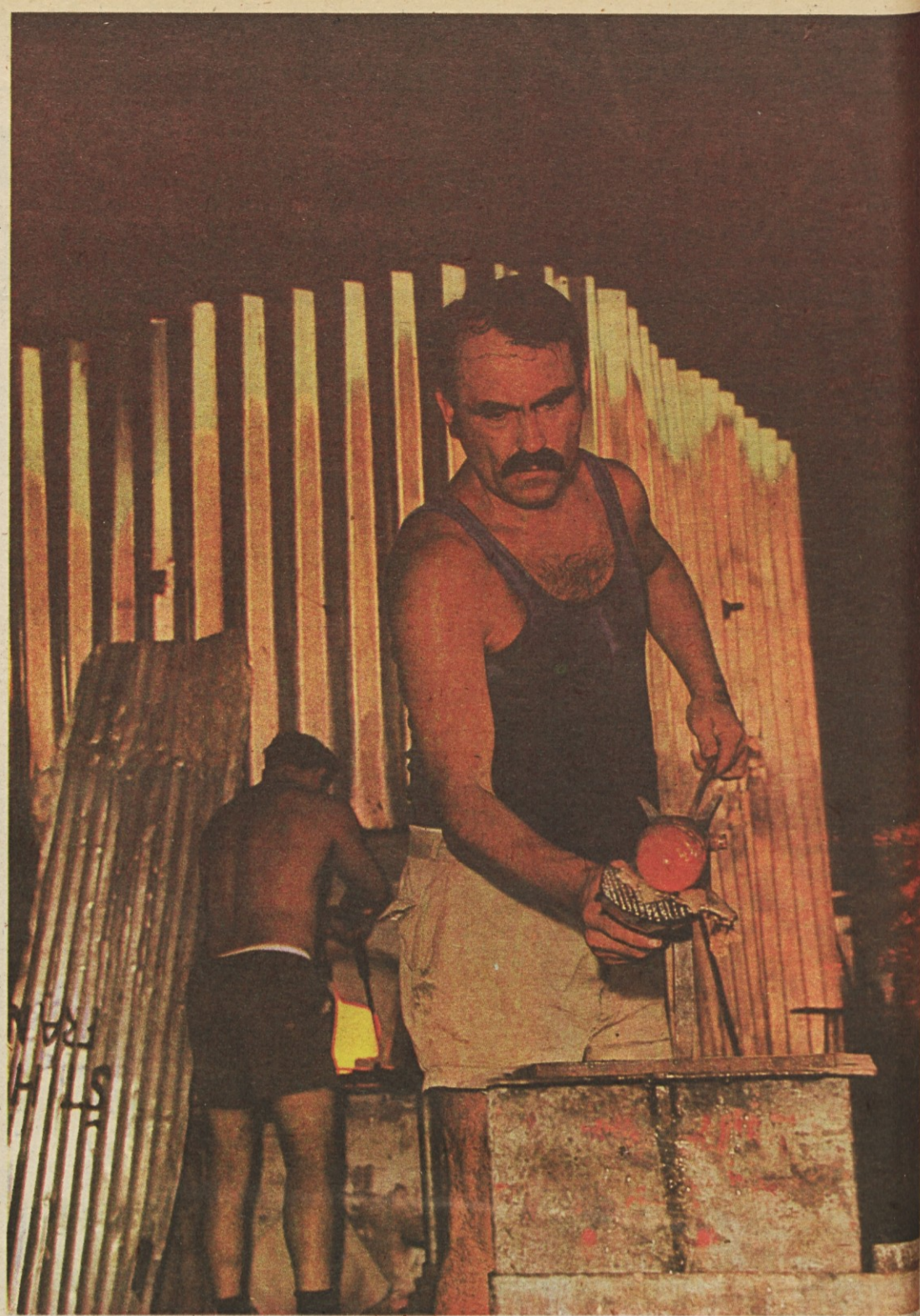
ZENSKA KONFEKCIJA – MOŠKA KONFEKCIJA
OTROŠKA KONFEKCIJA – POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

POTOKI ZNOJA V ISKREČEM SE KRISTALU

Mojster BORIS JUGOVAR dela v steklarni v Rogaški Slatini že od svojega štirinajstega leta. Tisoče, pravzaprav milijone kozarcev, steklenic, pepelnikov je že napravil s svojimi rokami in svojo sapo

Narediti kristalni kozarec ni tako preprosto niti ne hitro. Najprej je treba steklo napihnjati in hitro, kakor se le da, izoblikovati kozarec. Steklo se hitro ohladi in strdi. STIPE PESIČ je pravi mojster in skoraj vsako minuto gre iz njegovih rok nov kristalni kozarec.

Tisti dan, pred dobrim tednom dni, so na delovnem mestu, kjer rogaški steklarji oblikujejo kristalno steklo, namerili 60 stopinj Celzija. Čeprav sem le kratek čas in to samo opazoval njihovo delo, mi je bilo vroče, da je teklo z mene. Zunaj je pripekalo sonce, znotraj so sijale peči. Na pol goli mojstri, pomočniki in krogličarji so z dolgimi votlimi palicami pobirali iz peči žareče, skoraj tekoče steklo, ga napihovali in mu v kalupih dajali obliko kozarca, vaze, pepelnika... Hiteli so. Kljub vročini in znoju, ki jih je oblival. Steklenice z mineralno vodo in sem pa tja s pivom, so se hitro praznile. Tudi po pet litrov tekočine spijejo nekateri med šihom. Petsto jih dela pri pečeh. Od petih do dvanajstih. Šest ur in pol vročine, pihanja in oblikovanja žareče mase tako cenjenega kristalnega stekla. Le močni zdržijo tak napor.

„Čuj, rad bi šel domov“, je prišek k vodji pomočnik, ki dela pri peči. Bil je bled in oči so mu begale nekam v daljavo. „Kaj pa je?“

„Ne morem več! Res ne!“

Ošel je.

„Nič posebnega“, mi je kasneje pojasnil tehnični direktor Pepo Jankovič. „Tudi ni nič nenavadnega, če v dneh, ko je zunaj vroče, ljudje omedlevajo pri delu. Kar trije so zadnjič „zlezli v kup“. Lahko sami poskusite pihati, če ne verjamete.“

Boris Jugovar, je mojster pri peči, kjer oblikujejo najboljše kristalno steklo. Naziv mojster v steklarni ne pomeni položaj, ampak kvalifikacijo oziroma znanje.

„Res je delo naporno, pa... človek se sčasoma privadi. Tudi koža postane odporna na vročino. Že od štirinajstega leta delam tu. Pravzaprav je delo v steklarni že naša družinska tradicija. Moj ded je bil glažar in oče tudi.“ Boris si je obrisal potno čelo in si z rahlo skritim ponosom pogladil košate brke. Potem je prijel za votlo palico in nadaljeval že tisočkrat, ne, milijonkrat opravljeno pot: Peč, puhanje, vrtenje palice, kalup, pihanje, oblikovanje, vrtenje palice, oblikovanje, in zopet in zopet isto.

Zaslужek steklarjev res ni lahek in niti ne majhen. 3500 do 4000 zaslužijo mojstri, 3.000 do 3.500 pomočniki in nekaj manj krogličarji. Tudi v brusilnici je podobno.

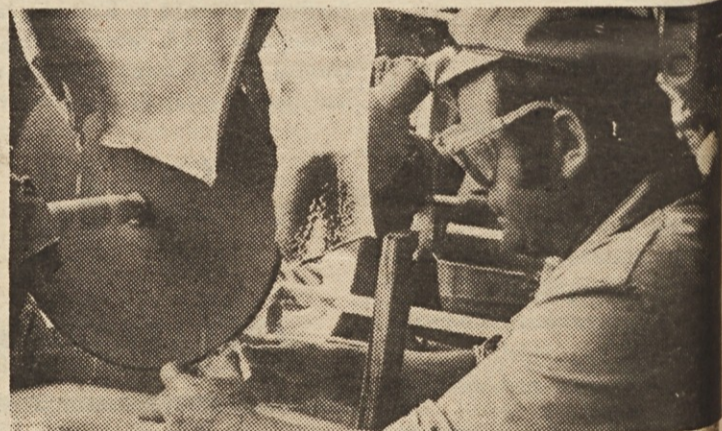
Steklarna „Boris Kidrič“ iz Rogaške Slatine je po svojih izdelkih znana po vsej Evropi in tudi v svetu. Posebno v kvaliteti kristalnega stekla se lahko prištevajo v sam svetovni vrh. Tu je strokovnjak Pepo Jankovič. On je glavni kuhar 40 velikih loncev, kjer se kuha steklo.

„Vsakokrat je težko reči, kaj se bo skuhalo. Če damo v vse lonce enake zmesi, ni steklo niti iz dveh enako. Vedno je treba še tu in tam kaj dodati, da dobimo res tisto, kar hočemo.“

Steklarna iz Rogaške Slatine večino svojih proizvodov izvažajo.

„Uspelo nam je. Prodrli smo v svet“, je zatrdil Pepo. „In zanimivo je, da, če malo pretiravamo, smo pravzaprav bliže evropskim središčem in celo Ameriki, kot pa domači Ljubljani.“

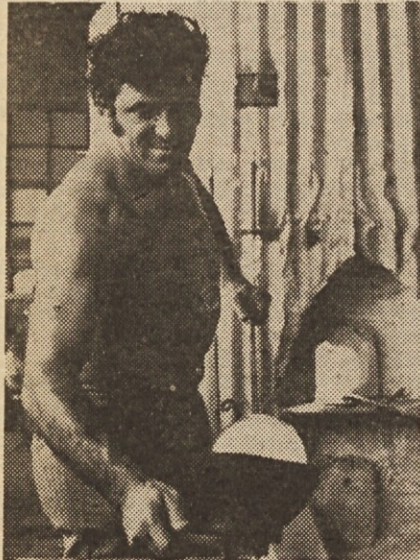
Tekst in foto:
ANDREJ AGNIČ

Mojster FRANC HERNAUS pravkar daje obliko novi brušeni posodi. Razen tega, da brusi kristal, je sedaj tudi predsednik delavskega sveta steklarni „Boris Kidrič“ v Rogaški Slatini

Precej kristalnih predmetov gre po tekočem traku. Vsak brusilec mu doda določen okrasek

Delo pri peči je naporno predvsem zaradi vročine. Kepo žarečega stekla je treba napihnjati in ji v kalupu dati dokončno obliko...

Inkasanti in poštarji natančno vedo, kdaj imajo v steklarni plačilni dan. Že nekaj minut zatem, ko delavci dobijo plače, poberejo naročnino za časopis, za radio, za televizijo, za knjige in sploh vse, kar se plača ob mesecu

Za brušenje kristala sta predvsem potrebna mirna roka in smisel za oblikovanje. Steklenica, ki je prišla grobo narejena v roke temu dekletu, počasi dobiva oblike dragocene kristalne steklenice